Влада – Радам !

Голос України

Газета Верховної Ради України

№ 89 (1089) ♦ Четвер, 18 травня 1995 року ♦ Ціна договірна

Особлива дружба. Та коли б ще й без "але"...

Єльцин і Козирєв хочуть вирішувати долю Чорноморського флоту. То давайте поділимо всі активи і пасиви колишнього Союзу. Не-по-братерськи, а в належних пропорціях.

Здавалося б, затрачені зусилля, часом неймовірні, дипломатів і політиків у становленні нормальних партнерських відносин України і Росії от-от увінчаються успіхом: буде підписано широкомасштабний Договір про дружбу, добросусідство і партнерство, вже парафований керівниками державних делегацій під час недавнього візиту в Київ першого віце-прем'єра уряду Росії Олега Сосковця. Якщо й не вистачало чого, то це вінценосної «крапки» глави сусідньої держави, який все ніяк не може здолати нині вже й не такий довгий (після стількох переговорів, зустрічей, угод!) шлях від Москви до Києва.

Безумовно, сприяв урегулюванню цих відносин та зближенню наших країн і державний візит в Україну Президента США Білла Клінтона, під час якого на переговорах взаємини Москви і Києва були не на останньому місці.

(Закінчення на 2-й стор.).

Президент України відвідав Полтавщину

Вчора Президент України Леонід Кучма відвідав Полтавську область.

Програма перебування глави нашої держави була дуже насиченою. У першій половині дня Леонід Кучма відвідав місто Кременчук, де побував у відкритому акціонерному товаристві «Кременчуцький автомобільний завод», та на Кременчуцькому нафтопереробному заводі. По дорозі до Полтави Президент України мав зустріч на майданчику однієї з бурових, де йде розвідка та видобування нафти, газу та газового конденсату.

У другій половині дня Леонід Кучма в обласному центрі мав ділову розмову про проблеми і перспективи регіонів та держави в цілому з головами окремих обласних, міських та районних Рад народних депутатів, керівниками нафтогазовидобувних та нафтопереробних заводів, а також з керівниками підприємств, що виготовляють нафтогазове устаткування та труби.

Храми муз єднають часи і народи

18 травня — Міжнародний день музеїв

Зрозуміло, що цього дня ми прийшли до Національного художнього музею як основної мистецької скарбниці України, де зберігаються й експонуються як шедеври стародавнього малярства, так і твори сучасного живопису. Свою історію він веде від 1899 року.

(Закінчення на 2-й стор.).

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

ВІЗИТ МІНІСТРА

Вчора до Криму в рамках свого ділового візиту в Україну прибув міністр фінансів Великобританії К. КЛАРК. Разом з ним до Криму прибули віце-прем'єр-міністр України І. Мітюков, міністр фінансів України П. Германчук, відповідальні працівники Кабінету Міністрів України. Програмою візиту британського міністра в Автономну Республіку Крим заплановано зустрічі з прем'єр-міністром кримської автономії А. Франчуком, керівниками Меджлісу кримсько-татарського народу М. Джемілевим та Р.Чубаровим. Передбачається також ознайомлення міністра фінансів Великобританії з проектом будівництва заводу по переробці газового конденсату у Чорноморському районі, відвідання бурових платформ у Чорному морі, а також виробничо-аграрного об'єднання «Массандра» в Ялті.

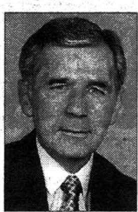
І економіка, і культура

До Києва прибула делегація парламенту Литовської Республіки. Під час зустрічі в Комісії ВР України у закордонних справах та зв'язках з СНД сторони обговорили питання розвитку міжпарламентських зв'язків та налагодження якомога тіснішого співробітництва двох країн. Наша дружба з Литвою освячена іменем великого Кобзаря, який знайшов на литовській землі притулок і перше своє кохання, заявив голова Комісії у закордонних справах та зв'язках з СНД Б.Олійник. Нам потрібно поглиблювати стосунки не тільки в галузі економіки, а й культури. Учора делегацію Литовської Республіки прийняв перший заступник Голови Верховної Ради О.Ткаченко. Сторони обговорили питання проведення економічних реформ у двох країнах та деякі міжнародні проблеми.

Офіційно

До візиту Прем'єр-міністра Угорської Республіки

Сьогодні в Україну з офіційним візитом прибуває Прем'єр-міністр Угорщини Дьюла Хорн.

Прем'єр-міністр Угорської Республіки народився 5 липня 1932 р. у Будапешті в сім'ї робітника. 1954 року закінчив фінансово-економічний інститут у Ростові-на-Дону, кандидат економічних наук.

Працював старшим референтом у Міністерстві фінансів, потім — аташе радянського відділу Міністерства закордонних справ, пізніше перебував у рангу секретаря посольства, радника посольства. Протягом 16 років був співробітником, заступником завідувача і один рік завідувачем міжнародного відділу ЦК УСРП, затим знову працював у Міністерстві закордонних справ на посту державного секретаря.

Був членом Угорської партії трудящих, а потім членом УСРП, членом Центрального Комітету. Наприкінці 80-х років велику роль відігравав у реформістському русі всередині колишньої державної партії. Є одним із творців Угорської Соціалістичної Партії (УСП). У жовтні 1989 р. на установчому з'їзді обраний також до національної президії нової партії. Заслуга Д.Хорна в тому, що нова партія соціал-демократичного зразка домоглася визнання за кордоном і в себе на батьківщині, а також у тому, що УСП увійшла до складу Соціалістичного Інтернаціоналу, до «сім'ї» міжнародної соціал-демократії.

А 1990 року в результаті перших вільних виборів став депутатом Державних Зборів. У парламенті обирався на пост голови комісії у закордонних справах.

У травні 1994 року як лідер списку УСП отримав мандат до нового парламенту. На підставі рішення з'їзду обраний кандидатом УСП на пост Прем'єр-міністра, після чого звернувся до Спілки вільних демократів із пропозицією про спільне коаліційне управління країною.

15 липня 1994 року обраний Прем'єр-міністром Угорщини.

З 1990 р. — член керівної Ради Стокгольмського міжнародного інституту досліджень проблем світу. 1991 р. став членом Почесного Європейського Сенату. За заслуги у зовнішньополітичній діяльності нагороджений золотою медаллю Товариства Стреземан, того самого року за діяльність в інтересах об'єднання Європи отримав міжнародну премію Карла Великого. Нагороджений «Великим Хрестом» Федеративної Республіки Німеччина.

Одружений. Має двох дітей.

Особлива дружба. Та коли б ще й без «але»...

(Початок на 1-й стор.).

І радник посольства України в Москві Вадим Долганов заявив журналістам, що візит Бориса Єльцина до Києва відбудеться «найближчим часом».

Здавалося б, видимих причин для згущення хмар у цій галузі немає. Та от уже й справді, як грім серед ясного неба, пролунала заява Бориса Єльцина на нараді, в якій взяли участь Прем'єр-міністр Росії Віктор Черномирдін, ряд «силових міністрів», головком ВМФ Фелікс Громов про те, що... «У нас сьогодні одне питання — як бути далі з Україною, більше і далі нагромаджувати проблеми ми не можемо і повинні визначитися і сьогодні прийняти рішення».

Своєрідно прокоментував цей пасаж міністр закордонних справ Росії Андрій Козирєв, який вважає, що візит Єльцина в Україну не відбудеться доти, поки не буде вирішена проблема Чорноморського флоту. Підкресливши, що відносини РФ і України повинні бути дружніми, пан Козирев, однак, зауважив, що «нинішня ситуація, коли проблема ЧФ не вирішена, не може влаштовувати ані Росію ані Україну. Як тільки ця проблема буде розв'язана, горизонт у російсько-українських відносинах розчиститься».

Цікаво, що міністр зовнішньополітичного відомства Росії поєднав цю непоєднувану проблему з підсумками референдуму в Білорусі і дав зрозуміти, що РФ зацікавлена в тому, щоб тенденції, які виявилися в ході референдуму в Білорусі, були характерні й для України.

То, може, з цього й треба було починати, панове? Але перед тим запитати ще й у народу України: чи до душі йому такі «тенденції»? Чи хотіли б, наприклад, наші матері, щоб їхні сини наводили «конституційний порядок» у Чечні? Тим паче, що пан Козирев згоден з тим, що «народ завжди правий».

Що тут скажеш — може, російські політики й справді думають, що у такий спосіб їм удасться напустити туману, прикриваючи свої апетити? Бо коли ж мовиться про дружбу, та ще й особливу, то порядні люди обходяться без «але». А може не треба нам «особливої», хай буде людська, на взаємовигідних умовах добросусідства і партнерства? Як і домовлялися. Як це вдалося зробити, наприклад, чехам і словакам...

Валентина ПИСАНСЬКА.

Парламентська хроніка

Під знаком емоційного «штилю»

Денне засідання 16 травня

За час вранішньої «розминки», що затяглася майже на дві години, народні депутати в ході бурхливих з'ясувань витратили, напевне, занадто багато енергії. Мабуть, вже тому після півгодинної перерви робота у купольному залі Верховної Ради проходила під знаком емоційного «штилю». Та й сама тематика питань, винесених на розгляд, не давала приводу для політичного протистояння. Тож представлення і розгляд проекту закону про зв'язок (друге читання), про зауваження Президента до Закону «Про виключну (морську) економічну зону України», про проект закону щодо ратифікації Конвенції з примирення й арбітражу в рамках ОБСЄ проходили під жваві розмови сусідів між собою. А дехто взагалі залишив приміщення Верховної Ради. Тому раз-по-раз на табло висвічувалося «не голосували 106»...

Певне пожвавлення виникло, коли на обговорення поставили проект закону про внесення змін і доповнень до Декрету Кабінету міністрів «Про управління майном, що є у загальнодержавній власності». Тут справді є над чим попрацювати: діють державні підприємства, для їхньої координації створено галузеві об'єднання, над якими стоять відповідні міністерства. А от механізму врегулювання взаємин між ними поки що не вироблено, що призводить до конфліктних ситуацій, особливо в разі зміни форми власності на підприємствах. Однак цей сплеск активності досить швидко згас. І знову — штиль...

Аж ось дійшла черга до питання з числа резервних — про проекти законів щодо відкликання народного депутата України та про визнання таким, що втратив чинність, Закону Української РСР «Про внесення змін і доповнень до Закону Української РСР «Про порядок відкликання депутата Верховної Ради Української РСР». У ході обговорення більшість депутатів схвально оцінила проект, висловившись за його прийняття у першому читанні.

— Виборці повинні мати реальний механізм відкликання депутатів, які не виправдали їхнього довір'я. Запропонований проект закону добре виважений і узгоджений з діючим законодавством, а тому його варто прийняти, — висловився депутат М.Кириченко.

Конструктивною була пропозиція В.Степенка — поширити положення Закону на депутатів Рад усіх рівнів, щоб рішуче перепиняти шлях кар'єристам, порушникам Конституції, підбурювачам проти незалежності нашої держави. Депутат В.Терещук зауважив, що недоцільно розривати положення про права, обов'язки і відповідальність депутата, а тому варто було б проект закону про відкликання ввести окремим розділом до діючого Закону про статус народного депутата.

І лише виступ П.Мовчана прозвучав дисонансом. Він розцінив проект закону про відкликання як «підставу для розправи з неугодними». Тому наполягав, щоб питання про відповідність чи невідповідність вимогам до депутата вирішували не виборці, а... судові органи. Однак підтримки така позиція не знайшла. В ході поіменного голосування проект закону про відкликання народного депутата було прийнято, з тим щоб після внесення змін і доповнень розглянути його у другому читанні. З прийняттям цього Закону, певно, доведеться переглядати свою поведінку тим депутатам, котрі не звикли переобтяжувати себе дотриманням передвиборних обіцянок. Тоді й професіоналізму в роботі наших парламентаріїв додасться, бо легше буде розпізнати, хто є хто.

Іван ДМИТРЕНКО.

Храми муз єднають часи і народи

(Початок на 1-й стор.).

Якщо ми звикли до міжнародного визнання нашого музичного мистецтва, зокрема пісенного, то наше малярство — не менш відоме у світі. Найбагатші музеї, галереї та колекції Америки, Європи, Австралії мають у своїх експозиціях твори українських авторів. Світовий розголос про свої мистецькі досягнення здобули Олександр Архипенко, Олекса Гриценко, Яків Гніздовський та багато інших митців.

Сподіваннями на ці успіхи жили й засновники Національного художнього музею на чолі з першим директором Миколою Біляшівським, скульптурний портрет якого кілька років тому з'явився поряд з спорудою, яку звели в 1897—1900 роках архітектори В. Городецький, Г. Бойцов та скульптор Е. Саля. Миколою Біляшівським закладено й традиції, що їх досі дотримують працівники художнього музею. Найперша з них — відкривати нове в мистецтві і бути відкритим для світу. Звичайно, в перші роки свого існування він не міг розгорнути на повну силу свою діяльність. Але вже тоді друзі М. Біляшівського мріяли про європейські виднокола свого музею. Так, художник Микола Бурачек, перебуваючи в Швейцарії в 1908 році, писав: «У мене чудове ательє з видом на озеро, в якому я пишу великий портрет Горватта (київського мецената. — А.В.)... Женева мені дуже подобається. Планується поїздка звідси в Італію (Рим, Мілан, Флоренція, Венеція). Вітаю з відкриттям виставки...» В ті дні у Києві відзначалось 50-річчя творчості відомого митця Миколи Мурашка.

— Ви згадали лише один епізод з духовного спілкування Миколи Біляшівського з своїми однодумцями, — говорить заступник директора музею І. Горбачова. — Це, так би мовити, історія. Але від неї тягнуться невидимі ниті до сучасності. Хочеться згадати такі визначні події з життя музею, як експонування картин з колекцій Арманда Хаммера та Генріха Тиссена-Борнемиса в середині 80-х років. Уперше тоді багато хто з киян побачив на власні очі шедеври світового живопису — твори Ф. Гойї, М. Караваджо, Я. Рейсдаля, Ф. Сурбарана, В. Тіціана, Ель Греко, П. Пікассо, В. Ван Гога, П. Гогена, О. Ренуара, П. Сезанна та багатьох інших.

Віталій АБЛІЦОВ.

«Поминки... по Указам и дубинкам»

18 травня — день національної жалоби у Криму

Рішення відзначати цей день як день національної жалоби ухвалила Верховна Рада Криму попереднього скликання. Ще напередодні Великої Вітчизняної війни з Криму було виселено німців, 18 травня 1944 року — кримських татар, а трохи згодом — вірмен, болгар, греків.

Сьогодні до Сімферополя з усіх міст та районів автономної республіки прибудуть кримські татари. Відбудуться траурні молебні, мітинг.

18 травня 1944 року. Кримські села й міста ще спали, коли в домівки кримських татар увірвалися озброєні солдати. Не даючи опам'ятатися, людей вантажили у підігнані воєнні автомашини (на збори давали 20—30 хвилин) і звозили до товарних ешелонів. Ще довго мукали недоєні корови, мекали вівці, гавкали собаки, чекаючи своїх господарів...

Рішення про розправу над кримськотатарським народом прийняв Державний комітет оборони, до складу якого тоді входили: Сталін, Молотов, Каганович, Маленков, Мікоян, Ворошилов, Вознесенський, Булганін. Кримських татар звинувачували у зраді Батьківщині і пособництві фашистам.

Це стало національною катастрофою для народу. Кримських татар вислали до Марійської АРСР, на Північний Урал, в Середню Азію, Казахстан. Багато з них повмирали ще в дорозі (їхали скупчені у вагонах-«телятниках»). Голод, хвороби, незвичний клімат у перші роки заслання спричинили масову смертність народу. Як свідчать документи, загинуло 46,2 відсотка татар. Ось лише один штрих, взятий із спогадів Рафіка Рашітова з міста Набережні Челни: «Ще в п'ятдесяті роки я чув від колишнього військовослужбовця управління у місті Солікамську — Шаріфа Нізамутдінова, що наприкінці війни туди пригнали кримських татар (він назвав цифру — тридцять тисяч). Усіх загнали в табір, за колючий дріт, і впродовж наступної зими всі вони загинули в цьому таборі».

26 листопада 1948 року за підписами Шверника і Горкіна видається Указ Президії Верховної Ради СРСР, у якому, зокрема, зазначено: у зв'язку з тим, що під час переселення чеченців, інгушів, балкарців, калмиків, німців, кримських татар та інших не були визначені терміни їх висилки, «установить, что переселение в отдаленные районы Советского Союза... проведено навечно, без права возврата их к прежним местам жительства». І далі: «За самовольный выезд (побег) из мест обязательного поселения этих поселенцев виновные подлежат привлечению к уголовной ответственности. Определить меру наказания за это преступление в 20 лет каторжных работ».

То чи були в чомусь винні кримські татари, зрештою, й інші виселені народи? Доведено, що серед кримських татар так званих зрадників було менш як один відсоток.

На півострові в роки Великої Вітчизняної війни 25 з 32 підпільних організацій очолювали кримські татари. Під час окупації Криму фашисти розстріляли 12 тисяч кримських татар. За зв'язок з партизанами фашисти спалили 127 сіл, з них — 105 — кримськотатарські. Семеро кримських татар удостоєні за роки війни звання Героя Радянського Союзу. На фронтах війни, в партизанських загонах загинуло 55 592 кримських татар.

Пізно повертається народ на свою історичну батьківщину. Всього повернулося поки що лише 250 тисяч осіб. Ще близько трьохсот тисяч перебуває в місцях вигнання. Надзвичайно важко доводиться кримським татарам. По суті, ухилилися від допомоги їм Росія, Узбекистан та інші держави, на територіях яких вони мешкали або досі мешкають, працюють, піднімали і піднімають національну економіку. Допомагає лише Україна. І за це їй кримські татари щиро вдячні.

— Основне наше завдання, — сказав у розмові з нашим кореспондентом голова Меджлісу кримськотатарського народу Мустафа Джемілєв, — повернути весь народ, відкрити національні школи (поки що їх на півострові лише три, щоправда, є багато кримськотатарських класів), середні та вищі навчальні заклади. Ми віримо, що з допомогою незалежної України це вдасться зробити. Меджліс однозначно виступає за Крим у складі України.

... Вчитайтесь у рядки відомої кримськотатарської поетеси, голови Спілки вільних журналістів Криму, депутата ВР Криму Лілі Буджурової:

Когда мы вернемся, а все мы вернемся,
Однажды в степи иль горах соберемся
И весело, с музыкой, справим поминки
По вашим Указам, по вашим дубинкам.
По сказочкам вашим о дружбе народов.
В то время, когда нас лишали свободы,
Лишали Отчизны, Надежды и Бога,
Мостя из развалин мечетей дороги.
По вашей удобной, сговорчивой правде,
Пайками оплаченной верности ради,
По вашей оплеванной внуками вере,
Что можно народы казнить для примера.

Незважаючи на всі поневіряння і знущання, кримськотатарський народ живе, всіма силами відстоює територіальну цілісність нашої держави. І житиме вічно — ми віримо в це.

Олександр ШЛАТ.

Виступ Голови Верховної Ради України Олександра Мороза на сесії Верховної Ради

16 травня 1995 року

Шановні народні депутати!

Минув рік від початку роботи Верховної Ради України нинішнього скликання. Це був рік напруженої праці, рік становлення нас як законотворців, рік пошуку таких форм і методів діяльності вищого законодавчого органу, які б максимально прискорили законодавчий процес. **Досвіду і професіоналізму набувають комісії і фракції Верховної Ради.**

Всього за рік прийнято 121 закон та понад 300 постанов.

Зокрема, Верховна Рада визначила основні засади і напрями становлення економіки України в кризовий період; розглянула положення про здійснення економічних реформ та соціальної політики в Україні, викладені в двох доповідях Президента України; прийняла такі важливі і актуальні закони, як про приєднання України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї, про бюджетну систему та бюджет, про оподаткування прибутку підприємств, про оплату праці, про енергозбереження, про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку та багато інших. Внесено зміни та доповнення до чинного законодавства, ратифіковано ряд важливих міждержавних угод і конвенцій.

Верховна Рада, здійснюючи свої контрольні функції, заслухала звіти Кабінету Міністрів, Президії Верховної Ради, розглянула питання про хід виконання ряду постанов щодо соціального захисту населення, стану справ в окремих галузях економіки.

15 червня минулого року Верховна Рада схвалила «Основні засади і напрями становлення економіки України в кризовий період». Нагадати про це необхідно, щоб переконатися, — законодавча і виконавча влади ефективно можуть функціонувати лише за умови тісної взаємодії. До тих пір, поки так було, помітною була стабілізація економічної ситуації, з'явилася надія в регіонах на формування реального бюджету.

Розуміючи потребу взаємодії, Верховна Рада підтримала основні засади економічної та соціальної політики, проголошені Президентом у жовтні минулого року.

Президент підкреслив, що цей документ не економічна програма. Він не передбачав механізму реалізації як загалом економічної політики, так і її окремих напрямів. Це теж знайшло розуміння з боку Верховної Ради. Адже реалізацію важливих, переломних рішень можна проводити лише за умов конкретної розробки пропонованих реформ, обгрунтування їх наслідків для суспільства, його основних верств і окремих громадян.

На жаль, визначені у доповіді Президента наміри не дістали практичного розвитку у діяльності Уряду. Його дії звелися до лібералізації (власне, відпуску) цін і монетаристських засобів боротьби з інфляцією. Образно кажучи, закручуванням крану інфляції вдалося добитися відносної фінансової стабілізації. Та досягнуто це дорогою ціною — фактичним згортанням власного виробництва, жорстокою платіжною кризою, повною купівельною неспроможністю населення, руйнуванням основ соціальних програм. Про це відверто йшла розмова минулого тижня на нараді у Президента.

Кілька разів, як ви пам'ятаєте, Верховна Рада поверталася до постанови Уряду № 733, щоб з'ясувати, на що ж розраховують її автори, та лише переконувалася: про наслідки тоді ніхто не думав. Так само було і під час зміни і тарифів на газ і енергію, впровадження нової черговості платежів, намірів щодо скорочення поставок газу сільським споживачам, інших кроків Уряду.

Кажу про це не для якогось зведення **рахунків**, а для фіксації **стратегічної помилки Верховної Ради:** ми поставили себе в умови **обслуговуючої** гілки влади, законодавчо ніби виправдовуючи непродумані кроки партнерів по владі, **до сьогоднішнього дня не одержавши програми (чи навіть схеми) дій Уряду**, не одержавши відповіді на сакраментальне: куди ми йдемо?

Тим часом під ширмою реформ приблизно з листопада прискорено йде перерозподіл власності, відбувається її концентрація і монополізація на новій, часто кримінальній основі. Перерозподіл власності провокує перерозподіл влади, що ми спостерігаємо на багатьох уже прикладах, зокрема і кримська проблема теж не позбавлена цього підгрунтя.

Як ніколи саме тепер ми зобов'язані реально оцінювати стан справ. Проте треба визнати, що соціально-економічна ситуація в державі оцінюється не завжди об'єктивно. З одного боку згущуються темні фарби, створюється атмосфера безнадійності, очікування катастрофи, а з іншої атмосфера удаваної ейфорії, пропагандистського вихвалювання успіхами, яких просто це немає.

Як аргументи використовуються часткові показники («кількість приватизованих підприємств», «зниження темпів падіння виробництва», «темпи реформ» тощо), які в європейських країнах використовуються хіба що як довідкові. Проте не згадується, скільки людей стало безробітними, що 4/5 площ засіяно без добрив, що невиплати зарплати, пенсій і стипендій стали буденним явищем, що зарплата втратила своє значення міри праці. Все це дезорієнтує і деморалізує суспільство, гальмує роботу, спрямовану на реальне покращення ситуації.

В той же час світова і європейська практика, такі установи як ООН, Світовий банк, Рада Європи в аналітичних і практичних цілях для оцінки соціально-економічної ситуації в тій чи іншій державі застосовують не часткові, а загальновизнані інтегральні показники, найважливішими з яких є **вироблені в країні валовий внутрішній продукт, національний доход, валовий національний продукт на душу населення.**

Якщо ж виходити з динаміки саме цих ключових індикаторів економічного становища держави і добробуту її громадян, то мусимо визнати, що в Україні допущено погіршення соціально-економічної ситуації як в кінці минулого року, так і, особливо, в першому кварталі 1995 року.

Згідно даних Міністерства статистики валовий внутрішній продукт України у I кварталі 1995 року скоротився більш ніж на 10 відсотків, порівняно з I кварталом минулого року.

Сьогодні за рівнем виробництва валового національного продукту на душу населення Україна впритул наблизилась до групи країн з найнижчими у світі доходами. А це, як відомо, країни, які не здатні проводити власну незалежну внутрішню і зовнішню економічну політику. Наближаємося до стану, коли країна ніби і є, а держави немає.

Неупереджена статистика, в тому числі статистика ООН і Світового банку, переконливо свідчить, що головною причиною низького рівня виробництва валового внутрішнього продукту, падіння цього показника та інших ключових параметрів соціально-економічного розвитку держави, погіршення в цілому ситуації є непомірно високий, в 15—20 разів вищий, ніж у розвинених європейських країнах, рівень затрат енергоресурсів на виробництво одиниці національного продукту в Україні.

Ще в 1990 році для виробництва одиниці валового внутрішнього продукту Україна споживала енергоносіїв у 13 разів більше, ніж Німеччина, в 10 разів більше, ніж Франція. В наступні роки, при зменшенні майже втричі ВВП, питомі енергозатрати на виробництво одиниці продукції відчутно зросли. Особливо в чорній та хімічній промисловості.

Склалася абсолютно недопустима ситуація, коли Україна за рівнем енергоспоживання на душу населення випереджає Великобританію, Австрію, Німеччину, Францію, а за рівнем виробництва на душу населення відстає від них в десятки разів.

За таких обставин ми просто приречені на постійне погіршення ситуації і добробуту. І тут не допоможуть ні міжнародна допомога, ні стабілізаційні кредити: будь-які їх суми згорять у полум'ї ненаситного енергоспоживання гіпертрофованої української економіки. Досить сказати, що торік витрати енергоносіїв становили більше половини вартості всього українського імпорту. І ця негативна практика продовжується у нинішньому році. І не тільки продовжується, а й посилюється. Про це відверто сказав у економічній доповіді Президент: в 1995 році Україна буде витрачати на придбання енергоносіїв вже не 51,5%, як було в 1994 році, а 54,2% вартості імпорту. А це становить фантастичну для нашої бідності цифру — 8 мільярдів 177 мільйонів доларів.

Жодна економіка, жодна держава з таким рівнем споживання енергоресурсів існувати не може. Це ставить під сумнів не тільки успіх економічних реформ, а й взагалі долю нашої держави.

Це має диктувати політику державних пріоритетів, необхідність підтримки і зміцнення позицій найбільш ефективних секторів економіки і галузей виробництва, що сьогодні, на жаль, не робиться ні законодавчою, ні виконавчою владою. Проте, як свідчать серйозні дослідження українських і зарубіжних фахівців, для України як європейської держави з розвиненою промисловістю, з достатньо підготовленою робочою силою, вигідними умовами та географічним положенням, такими пріоритетними галузями сьогодні є: АПК, енергетика, машинобудування, інфраструктура транснаціональних комунікацій, що пролягають через нашу територію.

Проведення структурних змін — справа не одного року. Треба тверезо дивитися на речі. Швидкого покращення не станеться. Але вже зараз треба невідкладно виправляти наслідки, так би мовити, «структурної перебудови навпаки», від якої за останні роки і місяці найбільше постраждали саме пріоритетні галузі — особливо ті, які виробляють кінцеву продукцію. Відповідно зросла частка галузей по видобутку та первинній переробці сировини і палива. Тобто тих, де переважають енергомісткі та екологічно шкідливі технології. Чи варто говорити, чим це може обернутися для української економіки, якщо не покласти край таким тенденціям?

Чи треба переконувати, що в такій ситуації потрібна особлива узгодженість дій виконавчої і законодавчої влади, постійних комісій Верховної Ради та урядових структур, Верховної Ради і Президента?

До честі, Верховна Рада, її керівні органи жодного разу не провокували протистояння з виконавчими органами, уникали навіть необхідної критики керівників виконавчої влади, дбаючи про її авторитет. Натомість, з іншого боку, у громадську свідомість послідовно просувається теза про нібито консервативну Верховну Раду, її неспроможність вирішувати державні справи. Особливо останнім часом шельмування Верховної Ради набуло ознак скоординованої кампанії. Такого ніде в світі не допускається. Це ознака примітивізму, низької політичної культури наближених до влади людей. Це наслідок нічим не виправданої узурпації засобів масової інформації, з чим потрібно негайно покінчити.

Тим часом гальмується розробка нової Конституції, формування Конституційного Суду. Відсутність елементарного контролю за діяльністю Кабінету Міністрів і окремих міністерств, відомств в областях і районах, занедбані вимогливість і державна дисципліна на всіх рівнях прикриваються декларაціями (на місцях — особливо) про нестачу владних повноважень.

Під надуманим приводом невідповідності вимогам часу псевдоноватори прагнуть зруйнувати або принаймні усунути від влади зовсім недавно обрані представницькі демократичні інститути — місцеві Ради. При цьому йде голослівне посилання на світовий досвід. Але ж достатньо звернутись до положень Європейської хартії місцевого самоврядування, прийнятої Радою Європи в 1985 році. Преамбула хартії зазначає, що органи місцевого управління є одним з основних елементів будь-якого демократичного режиму. А стаття 3 підкреслює, що це право здійснюється радами або асамблеями, що складаються з громадян, обраних в результаті вільних, таємних, прямих і загальних виборів. Ради можуть мати у своєму розпорядженні **виконавчі органи, що їм підзвітні.**

Думаю, було б доцільним ознайомити громадськість України з основними положеннями Європейської хартії, надрукувавши цей документ у газеті «Голос України».

Знову чуються голоси про імпічмент Президенту, розпуск Верховної Ради, дострокові вибори. Але ж все це було зовсім недавно!

Згадаймо: спочатку відправили у відставку один уряд, за ним — другий і третій. Після цього настала черга Верховної Ради, а за нею і Президента. Хоч для цивілізованого світу — це юридичний нонсенс, коли Президент залишає свою посаду, не відбувши і половини конституційно визначеного терміну своїх повноважень. Гіркий досвід, який ми вже маємо, зобов'язує діяти в нинішньому політичному просторі без повторення старих помилок.

У держави, яка не має усвідомлених загальних орієнтирів, немає перспективи. Така держава є сприятливим середовищем для авантюрних, жадібних до влади політиків, для адміністративної сваволі і корумпованості, інших руйнівних явищ.

Якщо ми не манілови і розуміємо, що падіння життєвого рівня нині досягло межі, за якою починаються незворотні соціальні процеси, то не можна визнавати за єдино правильну лише, скажімо, монетарну політику жорсткої фінансової стабілізації, яка перекладає на людей основний тягар непослідовних і непродуманих реформ. Громадянству не зрозуміло, як влада збирається підходити до вирішення проблем, що стоять перед країною. Одна справа — просто заявити про необхідність проведення реформ і всіх складових її, а інша справа — мати чітке уявлення, **як вирішувати** ці проблеми, розробити конкретні програми із зазначенням строків, етапів; аналізувати ситуацію і прогнозувати її розвиток і наслідки для основної маси населення.

Загалом, складається враження, що говориться одне, а робиться прямо протилежне. Про це говорять люди на зустрічах в округах. Бо інакше, чим можна пояснити той факт, що реальні доходи бюджету у I кварталі цього року були майже вдвічі меншими, ніж в третьому кварталі минулого року. Реальні доходи наших громадян за останні півроку зменшились на 30 відсотків. Від'ємне сальдо зовнішньої торгівлі за такий невеликий період як I квартал 1995 року ніколи не було таким значним і склало 790 млн. доларів, а зовнішня заборгованість України подвоїлась. Таким чином, маємо результати, прямо протилежні намірам. Оскільки об'єктивні причини для такого суттєвого падіння практично відсутні — потрібен серйозний аналіз помилок, допущених, в даному разі, виконавчою владою. Вважаю, що потрібно посилити вимогливість до економічного обгрунтування всіх законопроектів, які вносяться у Верховну Раду. Взагалі, слід більш жорстко дотримуватись норм Регламенту, згідно з яким **без економічних розрахунків, що підтверджують необхідність прийняття внесеного законопроекту, не повинен розглядатися жоден з них.**

Президент повністю правий, коли наполягає на корекції економічних реформ. Проте її реалізація має бути забезпечена серйозними організаційними заходами, на-

(Закінчення на 4-й стор.).

Виступ Голови Верховної Ради України Олександра Мороза на сесії Верховної Ради

16 травня 1995 року

(Початок на 3-й стор.).

самперед, швидким формуванням Уряду, необхідною законодавчою базою. Тому дивує, що при всіх економічних негараздах до цього часу не внесено на розгляд Верховної Ради навіть кандидатури Прем'єр-міністра. Тим паче, що порядок формування Кабінету Міністрів чітко визначений Конституцією.

Що ж стосується створення законодавчої бази, то тут важливо торкнутися такого аспекту. Україна — частина Європи, частина її історії, культури, економіки. Та поки що ми знаходимось за межами європейських структур. Щоб наше входження і подальша успішна діяльність в них були реальністю, нам треба **приводити своє законодавство у відповідність до загальноєвропейських норм,** а не підлаштовувати його під інтереси окремих лобістських груп, як це часто має місце сьогодні. І в першу чергу це стосується Цивільного кодексу, законів, які регулюють економічну діяльність, фінансову і податкову політику, захищають права людини. Якщо ми не почнемо цієї роботи, ніхто в Європі не буде з нами серйозно співпрацювати.

Нам слід уважно подивитись і на сам хід законодавчого процесу, посилити роль і відповідальність постійних комісій, посилити в Регламенті вимоги щодо розгляду законодавчих ініціатив. Керуючись рекомендаціями депутатів, потрібно ввести в практику звіти комісій, їх голів за проведену роботу, ротацію Президії. Це буде зроблено.

Потрібно рішуче посилити контроль за застосуванням законів. На початку минулого року на вимогу Верховної Ради України органами прокуратури було проведено перевірки правових актів структур виконавчої влади всіх рівнів, в результаті якої було виявлено **близько п'яти тисяч актів, що не відповідали Конституції і чинному законодавству України.** На жаль, ситуація, в цьому відношенні не покращилась.

Складається інколи враження, що ті, хто на словах (і в цьому залі теж) нібито вболіває за реформи, основну увагу звертають на політичні, а не економічні аспекти. Є багато закликів, позитивних декларацій, але немає обгрунтувань, їх потрібності і можливості виконання.

Це уповільнює хід реформ, послаблює національну безпеку України, створює сприятливі умови для використання суперечливості законів, указів, підзаконних актів з метою злочинного збагачення і присвоєння державного майна в процесі приватизації, відвертого шахрайства за рахунок збіднення основної маси населення.

З цим погодитись не можна. Адже політична і економічна перебудова нашого суспільства розпочиналася заради творення суверенної демократичної України, в якій пануватиме соціальна справедливість. За це висловилися громадяни України, проголосувавши на користь незалежної української держави, віддавши свої голоси і за передвиборну програму Президента Л.Д.Кучми, і за концепції будівництва України, запропоновані народними депутатами нинішнього складу Верховної Ради.

Заради поступального руху у напрямку до демократичних перетворень, радикальних економічних реформ, суспільства соціальної справедливості громадяни України терпляче ставляться до нинішніх негараздів, бідності, безробіття. Але владні структури (розуміючи під цим усі гілки влади) не мають права зловживати цим терпінням до безконечності. Потрібні конкретні дії в усіх сферах суспільного життя.

Якраз на цю потребу слід звернути особливу увагу, тепер при завершенні третьої сесії.

У постійних комісіях напрацьовано і готові до розгляду на пленарних засіданнях 70 законопроектів, з них більше 20 — з питань економічної і соціальної політики. Це, насамперед, пакет законопроектів з питань приватизації, обмеження монополізму та недопущення недобросовісної конкуренції, становлення і розвитку фондового ринку України, державного регулювання ринку цінних паперів, податкової політики.

На стадії завершення знаходиться ще близько 30 законопроектів, які в травні комісії подадуть до Верховної Ради.

Зокрема, **найближчим** часом необхідно затвердити основні напрями грошово-кредитної політики і кошторис Національного банку України на 1995 рік, внести уточнення за підсумками роботи у І кварталі до Державного бюджету України на поточний рік.

Слід скоріше завершити опрацювання і внести на розгляд Верховної Ради проекти Державної програми приватизації, концепції приватизації об'єктів соціально-культурної сфери, законопроекти про фінансово-промислові групи в Україні, про Національний банк України.

Після слухань в комісіях, які відбудуться ближчими днями, ми мусимо доопрацювати і прийняти законопроекти про особливості приватизації в агропромисловому комплексі.

До Верховної Ради подано більше 10 дуже важливих для України підписаних двосторонніх Угод, зокрема з питань митного оподаткування, сприяння інвестиціям, співробітництва в галузі пенсійного забезпечення та інші, які потребують ратифікації.

Опрацьовані в комісіях і чекають розгляду на пленарних засіданнях понад півтора десятка законопроектів з питань правової політики і судово-правової реформи та законності і правопорядку, декілька дуже важливих проектів законів щодо оборони і державної безпеки, а також з питань розвитку окремих галузей народного господарства.

Нам слід обов'язково завершити розгляд і прийняти закони про владу та місцеві Ради народних депутатів.

Разом з виконавчою владою необхідно терміново доопрацювати і невідкладно прийняти **закон про Кабінет Міністрів України.** Не можна далі зволікати з **затвердженням Прем'єр-міністра і формуванням Уряду.**

Вже на третій сесії ми маємо, нарешті, **завершити формування Конституційного суду.** Взагалі посилення судової влади, навіть за рахунок законодавчої і виконавчої — вкрай необхідне. Без незалежної судової влади годі надіятись на прогресивний розвиток держави.

Як бачите, завдання стоять перед Верховною Радою на ці два місяці аж надто важливі, невідкладні і дуже не прості.

Переконаний, що вони реальні. Але вирішити їх ми зможемо лише **за умови дружньої співпраці** всіх комісій, фракцій, всіх народних депутатів, незалежно від їх поглядів і політичних переконань.

В політичній ситуації, що склалась в Україні останнім часом, на перше місце **об'єктивно** виходить питання організації державної влади на місцях. **Політичні і державно-правові реформи,** що здатні забезпечити зупинення прогресуючої кризи та об'єктивно назрілі соціально-економічні перетворення в Україні, аж ніяк не обмежуються лише одним-двома принциповими законами. Мова повинна йти про систему політико-правових та організаційно-технічних заходів, про цілісну **програму** реформування політичної структури суспільства та державно-правових інститутів.

Ясна річ, розробка та реалізація такої програми потребує часу. Але ж іншого шляху просто не існує: окремими непослідовними політичними акціями та рішеннями надзвичайно складні проблеми виживання суверенної держави не вирішити.

Як бути в такому випадку? Можливі три варіанти:

Перший. Радикалізувати суспільство, розв'язати боротьбу між законодавчою владою, Президентом України і Урядом, всередині Верховної Ради між фракціями і групами депутатів, на місцях між головами Рад і депутатами;

Другий. Маневрувати, вичікувати, майже нічого не змінюючи, щоб у слушний момент захопити ініціативу і нав'язати власну політику опонентам;

Третій варіант. Знайти спільні позиції, які можуть бути узгоджені шляхом **компромісу** і взаємних поступок, насамперед, що стосується **невідкладних заходів** для зупинення прогресуючої кризи.

За цей час здійснити **нагальні** перетворення **окремо** всередині законодавчої, виконавчої та судової влад без комплексного їх реформування, використати з цією метою узгоджені позиції закону про владу; одночасно **зосередити всі зусилля навколо розробки і прийняття нової Конституції України та нового законодавства про вибори до представницьких органів влади.** Адже не викликає сумніву ні в кого, що послідовні і комплексні реформи влади можливі лише на основі нової, компромісної народно-демократичної Конституції України, **дотримання** якої стало б законом діяльності всіх політичних сил в Україні.

Перший варіант, схоже, намагаються нав'язати суспільству деякі занадто гарячі голови із структур виконавчої влади та частина народних депутатів, що їм підігрують. Треба теж відверто про це говорити. Чи реально досягти чогось позитивного на цьому вкрай небезпечному шляху? Сумніваюсь. Всякий тверезий політик підтвердить, що найвірогіднішим наслідком такої політики стане різке поглиблення кризи, гранична криміналізація суспільства і, як наслідок, кримінальна, знову ж таки, диктатура, або і трагічніший розвиток подій.

Другий варіант пов'язується з тактикою так званої парламентської більшості, яку нібито складає блок лівих сил у Верховній Раді України на чолі з її керівництвом. Ці політичні сили у законодавчому органі вбачаються як противники реформ, консерватори, що тягнуть суспільство назад, у недалеке минуле. Але це, м'яко кажучи, не відповідає дійсності, бо лише незначна частина представників лівих сил у Верховній Раді (так само, як і правих), до того ж, з багатьма застереженнями, схоже, дотримується подібної тактики. Будувати свою політику на необ'єктивному уявленні про політичних опонентів, створюючи їх штучно викривлений образ, це, поза сумнівом, програшна лінія поведінки. З іншого боку, **якщо хтось розраховує, нічого не змінюючи в ситуації, яка розвивається в напрямку до національної катастрофи, знайти якийсь корпоративний політичний виграш (зліва чи справа), — то такі сподівання примарні.**

У зв'язку з цим, як Голова Верховної Ради України, вважаю за необхідне однозначно і принципово заявити, що я твердо стою на позиції третього з названих вище варіантів, і саме виходячи з такої позиції діяв до цього часу і буду діяти надалі. Бо, переконаний, в ситуації, що склалась в Україні, лише на цьому шляху можливо знайти і взагалі досягти якихось позитивних результатів.

Якщо конкретизувати цей третій варіант, то він може здійснюватись таким чином. Найперше, треба відмовитись від намірів плебісцитів та референдумів. Це самогубство і політиків, і держави. Звичайно, якщо гарячі голови, що вкладають в уста Президента ідею плебісциту, доб'ються свого, Верховна Рада захистить його від неконституційних дій, перевівши плебісцит у референдум з передбаченими законом юридично-правовими наслідками. Це небажаний крок. В політиці не можна діяти азартно. Краще, щоб Президент України і Верховна Рада України беззастережно визнавали повноваження один одного та не ініціювали питання про дострокове їх припинення. Сторони мусять взяти на себе взаємні зобов'язання.

По-перше. Спільними зусиллями сформувати не пізніш як у місячний строк Кабінет Міністрів; дати йому гарантію щодо можливості працювати; підготувати **річну** Програму діяльності Уряду щодо зупинення соціально-економічної кризи в Україні та затвердити її, як передбачено це Конституцією.

Далі. На основі узгоджених та прийнятих положень проекту Закону про державну владу та місцеве самоврядування, а також додатково за ініціативою кожної сторони здійснити ряд організаційно-правових заходів щодо **невідкладних** перетворень у діяльності законодавчого органу України та у системі виконавчої влади з метою підвищення ефективності їх функціонування та забезпечення виконання Програми Уряду.

Крім того, тимчасово, до кінця 1995 року спростити процедуру спільних дій Президента і структур Верховної Ради та виключити можливість конфронтації при здійсненні законодавчої діяльності в економічній сфері (така конкретна пропозиція, як вам відомо, вносилась уже мною раніше і пропонувалася Президенту).

По закінченні річного терміну Кабінету Міністрів України подати Верховній Раді України звіт про виконання Урядом Програми щодо зупинення соціально-економічної кризи. Але після затвердження цієї Програми не смикати раз за разом Уряд, дати можливість йому працювати, щоб члени Кабінету Міністрів відчували відповідну правову гарантію.

Паралельно треба повернутися до Закону про оплату праці і ввести його в дію, спираючись на межу малозабезпеченості, розраховану Урядом і профспілками.

Далі. Я зустрічався днями із Ландиком Валентином Івановичем. Його підприємство, яке випускає холодильники і забезпечує стабільну роботу, зараз зупинено. Тому, що немає платіжної спроможності у населення. Та звідки вона може взятися, якщо зарплата не відповідає прожитковому рівню. Треба переглядати це питання. У цьому відношенні я підтримую позицію Президента.

Друге. Не пізніше червня 1995 року сформувати Конституційний суд України, здійснити законодавче, організаційно-технічне і фінансове забезпечення його діяльності. Одночасно Президент України і Верховна Рада України здійснюють визначені законодавством заходи щодо забезпечення діяльності інших судових органів.

Третє. Президент України та Голова Верховної Ради України як співголови Конституційної комісії зобов'язуються забезпечити її найактивнішу роботу по завершенню розробки проекту нової Конституції України і подання його на розгляд Верховної Ради України не пізніш як влітку цього року. Затвердження нової Конституції України повинно стати консолідуючим суспільство політичним актом і має бути здійснене до кінця року.

Четверте. Верховна Рада України прискорює розробку та прийняття не пізніш у березні—квітні 1996 року законодавчих актів, що регулюють діяльність політичних партій в Україні і статус парламентської опозиції, а також нового виборчого законодавства України.

П'яте. У зовнішній політиці керівник держави і законодавчий орган роблять рішучі кроки по налагодженню ділових контактів із сусідами на Сході і Заході, найперше з Росією, забезпечують входження України до Ради Європи восени цього року.

Переконаний, що такий підхід дав би можливість конструктивним силам як у Верховній Раді, так і в оточенні Президента України, а також у різних політичних партіях більш чітко зорієнтуватись у надто складній ситуації, яку ми сьогодні маємо, врешті-решт визначитись, яку ж Україну і для кого необхідно будувати, і, конституювавши це визначення в новому Основному Законі держави, розпочати **на правовій основі дійсно необхідні Україні політичні, державно-правові та соціально-економічні реформи.** Комусь може здатись, що цей шлях є лише затягуванням часу, нагальних економічних реформ. Навпаки! Якраз непідготовлені, поспішні, хаотичні кроки наосліп і є справжнім відволіканням реформ, хоч зовні все виглядає ніби радикально і прогресивно. Добре продумана, спланована та підготовлена справа, як відомо, має найкоротший шлях до її здійснення. Тож будемо зваженими, розсудливими, відповідальними політиками, оскільки народ України довірив нам свою долю.

Я закликаю вас до цього в період завершення третьої сесії, сподіваючись на те, що ми ще окремо розглянемо питання про режим роботи, маючи на увазі раціонально використати і літній період.

Дякую за увагу.

ЯКА ПРАВОВА СИСТЕМА НЕОБХІДНА ДЕРЖАВІ?

ПРОБЛЕМА повноти і гарантій прав і свобод людини набула в сучасному світі глобального значення і стала мірилом реальності внутрідержавного й міжнародного права як основи внутрішньої і зовнішньої політики. У тих країнах, де відносини влади і підпорядкованості врегульовані правом, там і відносини між індивідом і державою, між самими державними органами є правовими. За таких умов правова рівність різних суб'єктів права (в першу чергу громадянина й держави) дозволяє, щоб відносини між ними складалися у формі взаємності дотримання прав і обов'язків, як це передбачають норми правового закону. Отже держава має творити право для людини, а не тільки для самої себе, щоб стверджувати владу над суспільством. Про цю актуальну проблему розмірковують відомі нашим читачам в.о. голови Комісії Верховної Ради України з питань законності і правопорядку Валерій ЄВДОКИМОВ та професор Київського національного університету імені Тараса Шевченка, доктор юридичних наук Анатолій СЕЛІВАНОВ.

В. ЄВДОКИМОВ. Звернімо увагу на те, що чим далі ми заглиблюємося у розбудову нової держави Україна, тим частіше замислюємося над тим, яку правову систему створює держава на шляху радикальних реформ проголошених Президентом України. Від чого залежить і чим зв'язана влада? Безперечно від законів і законами, які необхідно створювати, щоб дії влади були законні, тобто правові. А яку ми владу сьогодні маємо: законодавчу — вона творить право, і виконавчу — яка керується ним і пропонує Верховній Раді в першу чергу провести законодавчі зміни, без яких не йдуть реформи економічні, господарські та інші. І на цьому шляху ми всі бачимо, як ототожнюється будь-яка сильна влада з державною, змішуються розпорядчі функції адміністративної влади з правотворчістю, що є прерогативою вищого законодавчого органу, а здійснення народовладдя замінюється загальними тезами про демократію і свободу. Ось і постає проблема розробки і формування системи права як інструмента захисту державою прав людини і законної основи функціонування державних органів на шляху реформ.

А. СЕЛІВАНОВ. Важливо при цьому розуміння права як принципово нової системи, що складається з публічного і приватного права, оформленого у великій кількості законів, постанов, указів. В нашій правовій культурі такого поділу поки ще немає. Існує самостійно цивільне право як договірне право, де правовідносини визначаються майновими інтересами сторін. Саме з цього і треба виходити, на мій погляд, аналізуючи право, в якому слід бачити державу і громадянина. Теза про те, що побудувати державу без сильної влади неможливо, залишає поза увагою народ, який сьогодні є і має бути джерелом будь-якої влади. Його громадянська частина обрала Верховну Раду і Президента України, що сьогодні дає народу право спитати про конкретні дії влади і перспективи добробуту населення. Отже, правова система має матеріалізуватися в економічний і соціальний розвиток.

В. ЄВДОКИМОВ. Система публічного і приватного права створює перш за все правопорядок, який забезпечується силою виконавчої влади, і це зрозуміло. Але як влада може бути за все відповідальною, забезпечувати законність, якщо вона не має повною мірою територіальної організації і на місцях часто закони чи інші нормативні акти перекручують, творять регіональні правила і власні правові норми щодо держави й щодо громадянина. Тобто право публічне має спиратись на вертикаль влади, яка здатна таким чином забезпечувати кінцевий результат застосування закону на підприємстві, в колгоспі, сільській Раді, й тоді буде ясно, за що виконавча влада має відповідати перед конкретною людиною. У взаємодії безперервному процесі виконання законів має йти процес правотворчості, де б права та інтереси особи висвітлювалися законом і він був гарантом забезпечення її життєвих потреб. Тобто публічне право на цьому етапі побудови держави стоятиме на першому місці, і це закономірно.

А. СЕЛІВАНОВ. Але, погодьтесь, правову систему не можна формувати з пріоритетом лише публічних законів, коли відносини виникають за наявності адміністративної влади, наділеної особливими повноваженнями, а з другого боку — приватна особа їх немає. Залишається тільки шкодувати, що ми лише починаємо замислюватися й дуже обережно реалізовувати на практиці основну ідею про рівноправ'я, незалежність, недоторканність у приватній сфері. Візьмімо відомі всім закони України «Про господарські товариства», «Про підприємство», «Про приватизацію державного житлового фонду», «Про приватизаційні папери». Вони передбачають відносини з особливими повноваженнями влади (публічне право), а відносини щодо приватних осіб (приватне право) дуже обмежені, не мають належного судового захисту, часто тлумачаться не на користь приватної особи. Практика і теорія минулих часів складалися таким чином, що в розроблянні законів перевагу надавали публічному праву, яке забезпечувалося адміністративним процесуальним, а не судовим порядком.

В. ЄВДОКИМОВ. Справді, встановлений принцип «держава не відповідає за зобов'язання інших осіб», зокрема приватних, перетворюється інколи у формулу «держава не захищає і не гарантує інтереси приватних осіб». Нам відомо, що в житті це означає, коли інтереси громадян у процесі приватизації і створення ринку цінних паперів залишилися без державного захисту. На це ми постійно звертаємо увагу і в Спілці юристів України. Приватизаційні папери — майнові сертифікати вже стали об'єктом шахрайства та інших кримінальних явищ. Є два Закони про цінні папери та декрет Кабінету міністрів України «Про довірчі товариства» від 17 березня 1993 року, якими відчинено двері для створення трастових фірм, інвестиційних фондів, інших фінансових посередників, які приймають приватизаційні папери або депозитні вклади від громадян під проценти. Саме в цих відносинах приватні права громадян ніким не гарантовані. Проте виконкоми районних Рад провадять державну реєстрацію фінансових посередників, торговцям цінних паперів видають державні ліцензії, з грошового (майнового) обороту державні податкові інспекції стягують податки, а от коли порушують права громадян і вони стають жертвами фінансових махінацій, держава не в змозі дати лад. А страждають здебільшого пенсіонери, ветерани праці, малозабезпечені громадяни. Не можна вважати за нормальне становище, коли публічне право створено і діє в інтересах держави, а приватне право залишається не врегульоване. Природньо постає запитання — чи буде приватна особа почуватися захищеною з боку держави, чи довірятиме владі людина, якщо її приватні права часто порушують?

А СЕЛІВАНОВ. Так, виконання державою зобов'язань перед населенням формулюється як проблема «внутрішнього боргу», який дедалі зростає і створює напруження у стосунках громадянина з владою. Економічне і юридичне питання з позицій приватного права перетворюється у політичне і сьогодні нехтувати цю важливу проблему вже неможливо. Пряме відношення до неї має правонаступництво державних банків щодо зобов'язань (боргів) перед громадянами за виплату валютних коштів по рахунках, які були відкриті за часів колишнього СРСР. Влада ще не вирішила, звідки сплачувати валюту на вимогу громадян, коли Центральний банк Росії всю валюту громадян колишніх союзних республік визнав в односторонньому порядку своєю власністю. Державний експортно-імпортний банк України не є правонаступником колишнього СРСР, виконавча влада ще не прийняла належного рішення, а страждає тут знову людина. Суди не приймають позови громадян до банку як юридичної особи, яка виступає у приватному праві, оскільки ще немає відповідного закону. А скільки ще й досі таких проблем не розв'язано!

В ЄВДОКИМОВ. Саме тому слід за багатьма окремими проблемами бачити загальне нерозв'язане питання — відсутність системи права і чітко визначеної правової політики. Якщо взяти конституційне право як базову галузь, то наше уявлення про нього зводиться лише до Конституції, а появу будь-якого конституційного закону ми сприймаємо негативно, бо мало знаємо про його характер і місце в системі права. Ось, наприклад, розроблено проект закону України «Про свободу мирних зборів» і виявилося, що наше ставлення до нього таке саме, як до звичайного закону публічного права. Проте цей закон про збори має бути за рангом конституційним, бо він є юридичною мірою конституційних гарантій демократичного суспільства. Питання про визначальні (базові) закони стоїть сьогодні на порядку денному, оскільки Верховна Рада має, зрештою, отримати концепцію правової політики в Україні й визначити закони, без яких будувати правову систему неможливо. Кому належить державна влада, від того й виходить законодавство як найважливіший елемент правової системи. Мова йде не про кількість законів, або кодексів, а про те, щоб тісно пов'язати масштабні і впливові сфери суспільних відносин. Йдеться про торгове, аграрне, адміністративне (управлінське) та інші галузі права.

А. СЕЛІВАНОВ. У свою чергу концепцію правової політики не варто зводити лише до того, які закони слід приймати, щоб заповнити нормативні прогалини. Важливо визначитись, яким чином має створюватися правова система публічної і приватної сфери. Людину, громадянина важливо перевести із об'єкта в суб'єкт правовідносин. Візьмімо, наприклад, земельні правовідносини, в яких громадянин цілковито залежить від адміністративної системи, апарату управління. Кому і як громадянин здатен довести свої права на землю, якщо поки що немає органів захисту прав людини. Можна звернутися до прокурорського нагляду за дотриманням прав людини і захищати їх у суді.

Але всі знайомі з цією практикою підтвердять, що, наприклад, захиститися від наклепів, дискредитації свого імені в засобах масової інформації, або порушення житлових прав практично дуже важко. Прокуратура не встигає реагувати на звернення громадян і застосовувати в суді свої цивільно-процесуальні повноваження, бо дедалі небезпечнішою стає криміногенна ситуація і більшає злочинів проти людини. Організована злочинність стала загрозою для самої держави. За цих умов держава змушена захищати не тільки права громадянина, а й конституційний лад, цілісність своєї території, навіть поновлювати верховенство Конституції України щодо окремих суб'єктів правозастосування.

В. ЄВДОКИМОВ. Сьогодні маємо приклад, коли помилки у правовій політиці, як це сталося з Верховною Радою минулого скликання, можуть призвести до серйозних наслідків у внутріполітичній ситуації, міжнаціональних відносинах у державі, до суспільного напруження, конфронтації органів влади, і це слід розглядати як серйозну загрозу державності. В такому контексті правова політика це в першу чергу — чітке уявлення місця й ролі законодавчої і виконавчої влади в суспільстві перехідного періоду, реформування політичної та економічної системи.

А. СЕЛІВАНОВ. Сучасні умови формування правової політики вимагають від держави знаходити саме раціональні форми управління і правового режиму, які підняли б економіку, фінансово-кредитну організацію, і, безперечно, це — завдання невідкладне. Тому ідея правової держави не може бути реальною без організованого державою правопорядку, де авторитет закону і його неухильне виконання стане нормою життя як громадянина, так і всього суспільства.

Чи збудуться надії берегівчан?

***БЕРЕГІВЩИНА** — єдиний район в області, де компактно проживають понад 70 відсотків угорців. Тут багато що робиться для задоволення їхніх найрізноманітніших потреб. Багато в чому допомагає історична батьківщина — Угорська Республіка. Одним із таких проявів доброї волі стало спорудження в Береговому унікального лікувального комплексу, що не має аналогів в Україні.*

Будівництво було розпочато 1988 року, ще за часів СРСР. Його здійснювала в основному на бартерних умовах одна з угорських фірм (нині генеральним підрядником є відома далеко за межами УР будівельна організація «Нірепп»). До серпня 1991 року готовність об'єкта до експлуатації становила понад 70 відсотків. Але із розпадом Союзу фінансування, зрозуміло, припинилося, а молода суверенна Україна протягом трьох років так і не зуміла віднайти джерела, аби його поновити. Уже встановлене обладнання потроху розкрадалось: місцеві варвари розукомплектували холодильне устаткування моргу, трансформатор, познімали готові вікна, радіатори тощо. Загалом за три роки вимушеного простою завдано збитків на 200—300 тисяч доларів США.

У серпні 1994 року уряд Угорщини, аби повністю не поховати об'єкт, зробив ще один джентльменський жест: під гарантію обласної Ради надав пільговий кредит у сумі 1 мільйона доларів США. Будівництво поновилось. З 5 об'єктів, що входять до лікувального комплексу, повністю готові до введення в дію поліклініка, гуртожиток для медперсоналу та морг. До 80 відсотків готовності доведено два спальних корпуси на 600 ліжок кожен, харчоблок та котельня. Щоб повністю завершити їх плюс створити відповідну інфраструктуру, підключити її до міських мереж, здійснити благоустрій, потрібно ще 1,8 мільйона доларів та 30 мільярдів карбованців. Кабінет міністрів України зі свого резервного фонду виділив на нинішній рік 13 мільярдів крб. Але це знову лише часткове розв'язання проблеми. Якщо не завершити спорудження комплексу ще нинішнього року, може повторитись історія чотирирічної давності: об'єкт знову почнуть розтягати по частинах.

Закарпатська обласна Рада, депутати парламенту від регіону неодноразово зверталися до Президента України, у Верховну Раду з проханням посприяти завершенню будівництва. Позитивні резолюції є. Але далі справа не посувається. А берегівчани вкрай потребують цей заклад. Бо нині поліклініка та райлікарня давно відстають від сучасних вимог. До того ж вивільнені корпуси перейшли б у розпорядження обласної психоневрологічної лікарні, яка сьогодні у вкрай жалюгідному стані.

Міністерство охорони здоров'я України цілком підтримує наші потуги. Проте грошей теж немає. Тому берегівчани покладають великі надії на теперішній офіційний візит в Україну прем'єр-міністра Угорщини Дюли Хорна. Під час цього візиту, переконаний, порушуватиметься і проблема Берегівської райлікарні. Її розв'язання має два варіанти: чи то уряд України все-таки віднайде потрібні для завершення будівництва кошти, чи то «умовить» угорських колег під державні гарантії надати ще один пільговий кредит.

Ще раз «заморозити» об'єкт, майже готовий до введення в дію, — значить пустити за вітром напружену працю упродовж років багатьох людей. Цього допустити аж ніяк не можна. Берегівчани сподіваються, що керівники двох сусідніх держав, зрештою, знайдуть компромісний варіант розв'язання проблеми. Чи не марні ці надії?

Михайло ТОВТ,
народний депутат України.
Закарпатська область.

В номер

● *Київ*

Невже тепер пенсію виплачуватимуть вчасно?

Останнім часом в окремих регіонах України виникла соціальна напруга, викликана несвоєчасною виплатою пенсій. Проаналізувавши ситуацію, Нацбанк України констатував, що це трапилося через порушення черговості платежів і запізнення відрахувань страхових внесків до регіональних установ Пенсійного фонду.

Враховуючи це, НБУ телеграмою від 15.05.95. р. № 17003/366 зобов'язав установи банків терміново розглянути стан розрахунків, пов'язаних із перерахуванням сум страхових внесків. Крім цього, посилити контроль за своєчасним надходженням коштів до регіональних установ Пенсійного фонду, а також здійснювати видачу коштів на виплату заробітної плати згідно з Указом Президента України від 17.11.94 р. № 677/94 за умови обов'язкового подання клієнтами платіжних доручень на сплату податків, утриманих із заробітної плати, і внесків до державних цільових фондів (Пенсійного та Фонду соціального страхування) та забезпечити виконання порядку черговості перерахування платежів, встановлених указами Президента України від 16.03.94 р. № 227/95, від 31.03.95 р. № 277/95 та листом Національного банку України від 4.04.95 р. № 22017/230.

Через зв'язок — до порозуміння

В Києві підписано угоду про співробітництво в галузі поштового зв'язку і телекомунікацій між Міністерством інформації і зв'язку Республіки Корея і Міністерством зв'язку України. Сторони висловили впевненість, що найближчим часом угода набуде конкретного змісту через спільні науково-технічні проекти (зокрема, у галузі супутникового зв'язку), обмін інформацією і новітніми технологіями, співпрацю фахівців державних і приватних структур.

За словами міністра Мінзв'язку Олега Проживальського, Україна розраховує на отримання від Республіки Корея кредитів на розвиток місцевих мереж електрозв'язку. За його словами, вже існує попередня домовленість щодо інвестування проектів розвитку телекомунікацій в Луганській та Донецькій областях.

● *Одеса*

Пам'яті маршала Жукова

Місто-герой Одеса обране початковим і кінцевим пунктом Міжнародної акції пам'яті маршала Г.К.Жукова на Чорному й Середземному морях, присвяченої 50-річчю Перемоги над фашизмом і 50-річчю ООН. У ній беруть участь близько 500 ветеранів війни з України, близького й далекого зарубіжжя. На теплоході «Україна» вони взяли курс на Пірей, потім будуть Александрія, Хайфа, Ларнака, Стамбул і знову Одеса.

● *Полтава*

Квітом буяє весна

Нинішня весна хоч і спізнилася в наші сади, але зате щедро обсипала рясним цвітом дерева. Звичайно, цвіт ще не плоди, але селяни не втрачають надії на добрий урожай фруктів.

На знімку: грушева алея в саду радгоспу імені Кірова Полтавського району.

Фото Павла ЗДОРОВИЛА.

● *Чернівці*

Піклуючись про ветеранів

У багатьох селах Буковини відкрито обеліски на честь полеглих земляків. А подекуди з'явилися з цієї нагоди молоді сади, посаджені колишніми фронтовиками, солдатськими вдовами.

Буковинські ветерани до дня Перемоги одержали вагому соціальну підтримку з боку місцевих властей. 22 фронтовикам вручено ключі від новеньких автомобілів «Таврія», ще 15 щасливчиків вселилися в нові квартири. При госпіталі інвалідів війни невдовзі буде відкрито аптеку, через яку ветерани одержуватимуть безкоштовно ліки.

SOS!

Відгукніться, меценати й бізнесмени!

У наш непростий час, схоже, що вислів «Рятування потопаючого — справа рук самого потопаючого» стає надто актуальною. Отож частина інвалідів по зору міста Мелітополя Запорізької області вирішили спробувати самотужки турбуватися про власне соціальне й моральне становище, здоров'я. А для цього планують відкрити підприємство, яке забезпечило б їх робочими місцями. Що й не дивно. Адже навіть здоровій людині сьогодні нелегко знайти таку роботу, яка гарантувала б нормальне існування. Що вже говорити про інвалідів по зору: пенсій катастрофічно не вистачає на ліки, одяг, взуття...

Можливо, ідея з підприємством і стане світлом в кінці тунелю. Але ж без коштів задумане не здійснити. Тому мелітопольці звертаються до всіх, кому болить чуже горе: допоможіть, хто чим може.

Адреса для пожертвувань: **р/р 700006, МФО 313151 у відділенні Агропромбанку «Україна» м. Мелітополя.**

Телефон для довідок: 2-21-37.

Проблеми вівчарства

Аргонавтів золоте руно вабило. А нас — ні?

На Херсонщині починають стригти овець. До цієї справи непогано підготувалися в усіх 200 господарствах, які займаються вівчарством.

— Нинішнього року, — розповів начальник відділу вівчарства облсільгоспуправління Микола Юдін, — плануємо здати 2 тисячі тонн вовни. Здавалося б, радіти треба. Та ми не поспішаємо, бо останнім часом для областей півдня країни гостро постало питання продажу і переробки вовни. Чернігівська та Харківська вовномийні фабрики, куди надходить сировина, часто простоюють з різних причин. Коли ж приймають якусь кількість вовни, то розраховуються за неї з великим запізненням.

Втім, надворі кінець весни, а договори на здавання вовни з фабриками й досі не укладено.

За словами Миколи Юдіна, собівартість одного кілограма вовни торік становила 822 тисячі карбованців. Платили ж за неї фабрики по 155 тисяч, причому держава досі повністю не розплатилася із здавальниками продукції. До того ж, здавання немитої вовни (з неї лише 40—50 відсотків виходу продукції), різні «накрутки» роблять вироби з вовняної пряжі просто золотими. Важко придбати, скажімо, добротний вовняний светр за нормальною ціною. Ось і ламають зараз голову херсонці, кримчани, запоріжці, одесити, та й не тільки вони, як бути з нинішнім «урожаєм» золотого руна. Адже на всьому технологічному ланцюжкові — від виробництва до здавання на фабрики — воно влітає вівчарам у копієчку, а прибутку — нуль.

До чого призвела непродумана цінова політика і взагалі наші економічні негаразди, видно на прикладі розвитку вівчарства на Херсонщині. Воно занепадає. Залишилося всього 587 тисяч овечого поголів'я. І це при тому, що в Херсонській області воно зменшилося (простіше сказати, його вирізали) лише на 17 відсотків. Водночас у Чернігівській ця цифра становить 25,2, Черкаській — 24, Дніпропетровській — 23 відсотки. Не рятує херсонців і те, що приплід овець дещо більший, ніж у сусідів.

У місцевій пресі точаться дискусії про переробку вовни. Дехто вважає, що час нарешті налагодити справу безпосередньо на місці. Одне мале підприємство — «Володимир» — має намір побудувати невелику фабрику з глибокої переробки вовни потужністю 100 тонн продукції на рік. Однак спеціалісти обласного управління сільського господарства проти такого підходу. Аргумент один: немає гарантії, що місцева міні-фабрика постійно забезпечуватиметься сировиною. Адже вівчарство, як видно, випало з розряду перспективних галузей. Може, слід активніше купувати вовну в населення? Практика радгоспу «Південний» Іванівського району Херсонщини, де інтенсивно закуповували сировину в господарів, начебто обнадіює. Але зрозуміло, що це лише додатковий резерв.

... Формуються бригади стригалів у господарствах, до кошар завезено необхідне обладнання. Подекуди навіть організовують конкурси кращих майстрів зняття «золотого руна». А керівники колгоспів і радгоспів, економісти ведуть телефонні розмови з вовномийними фабриками щодо перспектив здавання продукції. Незважаючи на значну кількість пропозицій комерційних структур, у тому числі і зарубіжних фірм, купити вовну, селяни воліли б здавати її державним підприємствам. Не згасає надія, що держава підтримає вівчарство.

Іван КАЛИНИЧЕНКО.

Херсонська область.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Приємні новини

За програмою «Сільська вулиця»

У 1992 і 1993 роках на Житомирщині вводили в експлуатацію понад тисячу кілометрів сільських доріг. Торік темпи виконання програми «Сільська вулиця» знизилися. Причини як об'єктивні — пов'язані із загостренням проблем матеріально-технічного забезпечення і фінансування, так і суб'єктивні — не в усіх районах робили все від них залежне. Хоча, з другого боку, про 581 кілометр сільських доріг (стільки було прокладено торік) і за благополучних років ніхто не мріяв.

А нинішнього року, попри всі труднощі, має бути прокладено 770 кілометрів. Таке рішення прийняв облвиконком, проаналізувавши хід виконання програми «Сільська вулиця» в минулому і пропозиції райвиконкомів на нинішній рік. На реалізацію наміченого спрямовують власні кошти господарств, а також кошти державного і місцевих бюджетів. Голів райвиконкомів зобов'язано встановити контроль за їх раціональним використанням.

Олексій КАВУН.

Хліборобам допоможе комп'ютер

Аби взнати температуру зерна, яке зберігається у сховищах, достатньо ввімкнути комп'ютер. Вмить на екрані з'явиться інформація про температуру в різних точках і на різних глибинах. Якщо показники вищі від норми, вмикають систему вентилювання і доводять температуру до потрібної. Все просто і зручно завдяки автоматизованій системі, яку розробили спеціалісти Гніванського хлібоприймального підприємства Вінницької області. Вони самі виготовили конструктивно нескладні датчики, доповнили комп'ютер однією платою, розробили програму. Тепер працюють над тим, щоб автоматично вмикалася вентиляція охолодження.

До нового врожаю всі сховища будуть обладнані датчиками системи автоматичного регулювання температури. Збережене зерно — це додаткові прибутки, які підприємство використовує на будівництво житла, на гідну оплату праці, інші форми соціального захисту.

На знімку: автор системи дистанційного вимірювання температури, начальник лабораторії Анатолій Шерман (праворуч) та його помічник інженер-електронник Юрій Мурга.

Фото Олександра ГОРДІЄВИЧА.

Запитання — відповідь

Підприємство зобов'язане платити

Мій батько, працюючи зварником, втратив здоров'я. Згодом він помер. Завод, де працював батько, не виплатив матері навіть одноразової допомоги.

Чи правильно вчинила адміністрація? Крім того, на які ще виплати може розраховувати сім'я потерпілого?

З. ПОМОГАЄВА.

Торез Донецької області.

Відповідає Міністерство праці України

Згідно з пунктом 19 Правил відшкодування власником підприємства, установи чи організації або уповноваженим ним органом збитків, заподіяних працівникові при виконанні службових обов'язків (затверджено постановою Кабінету міністрів України від 23.06.93 р. № 472), підприємство, з вини якого заподіяно каліцтво або інше ушкодження здоров'я, а також у разі смерті потерпілого, повинно виплатити особам, які мають на це право, частину втраченого заробітку.

Розмір відшкодування визначається за середньомісячним заробітком потерпілого з вирахуванням частин, які припадали на нього і працездатних осіб, котрі були на його утриманні, але не мали права на відшкодування.

Коло осіб, які мають право на відшкодування у разі смерті потерпілого, визначено пунктом 8 Правил.

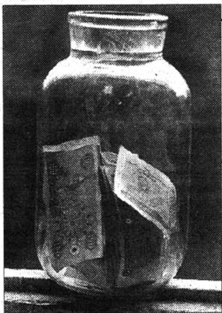
Крім того, підприємство зобов'язане надати сім'ї померлого одноразову допомогу в розмірі не менше п'ятирічного заробітку, а також не менше однорічного заробітку потерпілого на кожного утриманця (пункт 10 Правил).

Майже детективна історія з тарганами

Вона розпочалася з укладення тристоронньої угоди між агрофірмою «Лащова» Тальнівського району Черкащини, польською фірмою «Ора» і черкаським МП «Взор» на поставку до Польщі 200 тонн сухого згущеного молока в обмін на дизельне паливо.

Перші 50 тонн, оцінювані в 47,5 тисячі доларів США, справно відправили в дружню Польщу, де й було раптом виявлено у молоці спочатку тарганів, а потім — стафілококів. Звідки з'явилися у продукції, перевіреній як українською ветеринарною службою, так і польською (при перетині кордонів), гидкі комахи і бактерії, поки що залишається таємницею. У зв'язку з тим, що вантаж, як повідомила «Ора», слід доводити «до стандарту», кожна тонна сухого молока мусить «усохнути» в ціні більш як на 200 доларів. Тож зовсім сухим виявився і русло, по якому мала потекти обіцяна річка дизельного палива з сусідньої країни...

Лідія ТИТАРЕНКО.

Банки теж стають банкрутами

***ВОЛИНСЬКЕ РЕГІОНАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ** Національного банку України припинило діяльність Луцького філіалу «Економбанку».*

Таке рішення прийнято у зв'язку з порушенням філіалом «Економбанку» чинного законодавства України, збитковою діяльністю, здійсненням ризикованих фінансових операцій, які створили, як зазначено в рішенні, ситуацію, що загрожує інтересам клієнтів і кредиторів банку.

Для ліквідації установ. «Економбанку» в Луцьку, Ковелі і Маневичах створено ліквідаційну комісію.

Прес-служба НБУ повідомляє також про припинення діяльності комерційних банків «ЛАНБАНК» і «УДББАНК» (Київ), «ПРОМІНЬ» (Харків), «ХЕРСОН» (Херсон) та філіалу Уфимського кооперативного банку «ВОСТОК» (Харків).

Облікова ставка тисне на процентні

У зв'язку з черговим зниженням облікової ставки Національним банком України з 15 травня 1995 року встановлено такі процентні ставки за вкладами населення в Ощадному банку:

Зверніть увагу

— за вкладами до запитання — 10 відсотків річних;

— за строковими вкладами — 48 відсотків річних;

— за пільговими вкладами на дітей — 160 відсотків річних.

Що принесе гра на мізері?

***ДО ПОЧАТКУ** широкомасштабної аудиторської перевірки 105 комерційних банків з 221 перебували у важкому фінансовому становищі, більш як 20 вважалися збитковими. Однією з головних причин низької ефективності діяльності комбанків, на думку спостерігачів, є їхня недостатньо професійна робота в галузі кредитної політики.*

Коментар

На відміну від Заходу кредитна політика в Україні ніби відсунута на задній план. Це зрозуміло — високий рівень інфляції примушував комбанки до цього часу левову частку своїх активів або вивозити за кордон, або спрямовувати на фінансування короткострокових комерційних проектів. Найдивніше при цьому те, що звинувачувались у розкручуванні інфляційної спіралі не уряди, а, як правило, комерційні банки.

Взагалі треба погодитися з головою правління Нацбанку Віктором Ющенком: коли б в інших галузях народного господарства спостерігався такий «плачевний» стан, як в банківській системі, то економічної кризи зараз не мали б. Орієнтація в побудові банківської системи на німецьку модель, незважаючи на чисельні недоліки у валютному регулюванні, курсовій, податковій, кредитній сферах, вже дала позитивні наслідки, про що свідчить менш ніж шестивідсотковий рівень інфляції. На кредитному ринку, як і на інших, гра відбувається у дві руки (Нацбанк — комбанки), а за пониження облікової ставки рефінансування до 96 відсотків, треба сподіватися, нарешті — по мізеру. Очевидно, що змінюються не тільки умови, а й характер гри, а це обіцяє довгоочікувану доходність і їхнім клієнтам — позичальникам і страхувальникам. Сюди слід віднести не лише рішучість правління Нацбанку розподіляти кредитні ресурси здебільшого на конкурсних засадах, а й встановлення належного контролю за цільовим використанням наданих кредитів, усвідомлення того, що реанімувати систему боргових зобов'язань здатен і нарешті повинен — вексель, тощо.

Проте існує вельми серйозне побоювання, що Україна й надалі гратиме у свою гру, підказану банкометами-лобістами. Адже не випадково гучніше й гучніше лунають вимоги провести залік заборгованості через сумнозвісний рахунок 726, встановити такі собі стабілізаційні кредити, а Президент України висловлює своє невдоволення деякими кроками монетаристів. Думається, дарма: саме ці кроки і саме на грунті кредитної політики вже залишили за спиною Російську Федерацію. Багато що залежатиме від гри на мізері.

Сергій ВУСАТИЙ.

Що робити!

Небуденна історія з кримінальним підтекстом

***ЗА СЛОВАМИ СУСІДИ** — директора котрогось з магазинів — його ошукав «Економбанк». На рахунку магазина понад 700 мільйонів, а заплатити постачальникам не може й карбованця.*

Як з'ясувалося, Хмельницька філія «Економбанку» справді збанкрутіла і її вкладники вже дістають з клунь ціпи. Отож, щоб не потрапити під гарячу руку, директор пан Сікорський завчасно накивав п'ятами. Адже й два десятки так званих комерсантів заборгували і філії більш як 100 мільярдів карбованців.

Як могло таке статися? Поінформовані у цій ситуації люди роз'яснили: директор філії видавав кредити одноосібно без кредитної ради і попереднього вивчення платоспроможності клієнта. У такий спосіб філія збагатила ділків не тільки за рахунок власних ресурсів, а й коштів клієнтів, вкладників. А позбирати розтринькані гроші Сікорському не вдалось. Правозаступники кажуть: нема правової відповідальності за неповернення кредитів. А щоб було це наочніше, наводили інші приклади. Спочатку директора арештували, потримали на казенному пайку, а потім посадили... у те саме крісло, з якого і взяли.

Скептик зауважить: не варто, мовляв, галасувати на всю Україну з приводу якихось двох бідненьких філій. Та якби ж то двох. Ця проблема вже набула державної ваги. І саме тому голова обласної Ради Євген Гусельников порушив питання роботи комерційних банків на засіданні координаційного комітету облвиконкому з боротьби зі злочинністю. З'ясувалося, що ділки гріли руки на кредитах не тільки філії «Економбанку», а й «Градобанку», банку «Інко», структурних підрозділів банку «Україна». Ще значно раніше облвиконком порушував питання перед облуправлінням НБУ про закриття за систематичні зловживання і розтринькування кредитних ресурсів Шепетівського відділення банку «Україна».

На засіданні координаційного комітету один із промовців обмовився, що за зловживання службовим становищем і фінансові викрутаси порушено кримінальні справи стосовно службових осіб з інших філій — банку «Відродження», «Фіатбанку», «Укрінбанку». Та нам всім добре відомо (і це підтверджує статистика), що кримінальні справи не тільки порушуються, а й успішно припиняють, коли стихне скандал, з традиційними формулюваннями: «за недоведеністю вини» або ще сміливіше — «за відсутністю складу злочину».

Михайло ВАСИЛАШКО.

Хмельницький.

Реклама-плюс

Стереотип недовіри, як його здолати?

— Чи говорить вам щось назва «Геоліс»? — з таким запитанням я звернувся до жителів Ужгорода, Мукачевого, Чопа, Берегового.

У робітника заводу та працівника торгівлі, офіцера-прикордонника й літньої пенсіонерки «Геоліс», як правило, асоціюється з колишнім маргариновим комбінатом. Нині це однойменне акціонерне товариство.

— Сьогодні нас знають не лише в області, а й по всій Україні, — розповідає голова правління АТ Федір Вовканич. — І все завдяки цілеспрямованій рекламі в різних засобах масової інформації. Приміром, лише в І кварталі нинішнього року на ці цілі витрачено 2,4 мільярда карбованців.

— Проте рекламувати слід тільки якісний товар, — переконаний Федір Васильович. — Його пропагування треба поєднувати з серйозними пробками щодо постійного покращення якості продукції. Орієнтуючись на кращі світові аналоги. У більшості з нас існує закладений роками стереотип недовіри до вітчизняних виробів. Його й треба долати з допомогою систематичної реклами. «Простоїв» бути не повинно. Кажуть, одного разу заощадили на цьому виробники «Пепсі коли». І зазнали збитків на сотні тисяч доларів. Відтоді подібних «вікон» не допускають.

Цього ж принципу дотримуються і в «Геолісі». Завдяки рекламі він має серйозних споживачів у Києві — щотижня однойменній торговій фірмі відвантажують по 8 тонн майонезу та кетчупу. Є постійні замовлення з Донбасу, Чернігова, Житомира...

Отож, реклама — справа незамінна.

Микола ГОРВАТ.

Ужгород.

Реклама-мінус

«Шанель», що пахне... оселедцем

***КІЛЬКА РОКІВ ТОМУ** я була настільки наївним споживачем, що вірила у правдивість друкованого слова, етикетки, реклами, що придбала у комісійному магазині духи «Шанель» № 5. Коли відкрила флакончик, очманіла: комарі від цього запаху подохли б, а творець істинної «Шанелі» почав би шукати чорний пістолет.*

Директор комісійного магазину, до якої я звернулася за поясненням, розвела руками. Мовляв, торгівля не винна, товар привозять із Польщі, люди купують і не скаржаться, а якщо пані має настільки тонкий нюх, то це її проблеми.

Віддала «рідину» на лабораторне дослідження на львівську парфюмерну фабрику. Згодом фахівці сказали, що в рідині немає жодного компоненту справжніх парфумів, що вона пахне... оселедцем.

Дивлюся на прилавки й думаю: як успішно ми інвестуємо зарубіжну економіку, а надто — тіньову, яка постачає нам «шанелі», «наполеони» тощо. Не маючи істинного смаку, «заковтуємо» усе, що дають, завдяки рекламі. Ну, а наші товари — якісні, апробовані і значно дешевші — ховаються у затінок. Втім, вони «ховаються» не самі по собі.

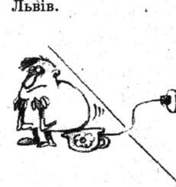
Багато років залюбки користуються продукцією Львівської парфюмерної фабрики, та останнім часом годі відшукати потрібний крем чи лосьйон серед розмаїття чужоземних упаковок, на жаль, привабливих за назвою. Начальник відділу маркетингу та реклами Наталія Матюшина пояснила, що торгівля, буває, дає націнку до 55 відсотків. Один Львівський універмаг винен фабриці 145 мільйонів карбованців, інший — 190, а тим часом, очевидно, що виручені від продажу львівської продукції гроші пішли на потреби творців подібної «шанелі».

— В Україні рекламний ринок ще не сформований, — коментує проблему провідний спеціаліст юридичного відділу Львівського територіального відділення Антимонопольного комітету України Євген Данилін. — Коли він почне діяти по-справжньому, і фірмам, і засобам масової інформації, які займаються недобросовісною рекламою, доведеться відповідати. Нині наше територіальне відділення розглядає 13 справ, пов'язаних із недобросовісною рекламою. Зокрема, дуже часто це роблять за схемою: «найнижчі ціни — найвища якість». Трапляється й відверта, тобто, дезинформація.

Зокрема, в рекламі препарату «Дєралуп» йшлося про те, що двигун автомобіля буцімто здатен працювати й без масла. Насправді цей препарат можна використовувати лише як добавку до масла. Особливо часто стикаємося з забороненою Указом Президента України рекламою тютюнових і алкогольних виробів. Прикро, що цьому сприяють ЗМІ. Реклама для них — один із засобів існування, попри те, що закон є закон...

Оксана ТЕЛЕНЧІ.

Львів.

Курси валют

	КУПІВЛЯ			ПРОДАЖ		
	USD	DM	RUR	USD	DM	RUR
Дніпропетровськ	154,5	110	29	157	115	30,5
Суми	153—156	103—110	28—30,5	158—161	110—115	30—31,5
Кіровоград	160	110	30	168	120	32
Чернігів	161	110	30	167	117	33
Запоріжжя	157—160	108—111	29—31	165—168	111—114	30—33

Хроніка. Факти. Події

● *Київ*

Розв'язують проблему Чорнобиля

Представники України і держав «Великої сімки» провели переговори з метою продовжити обговорення питань, пов'язаних із розв'язанням чорнобильської проблеми. До складу делегацій «Великої сімки» входили представники ЄС, Міжнародного та Європейського банків реконструкції та розвитку. Протягом двох днів сторони розглядали розроблені Україною документи, в яких конкретизовано план-графік проведення робіт щодо закриття ЧАЕС, технічні пропозиції і попередній кошторис витрат на ці роботи. Обговорювали також механізми фінансування цих робіт «Великою сімкою».

● *Лісабон*

Інтеграція чи противага?

Підписано угоду між Францією, Італією, Іспанією та Португалією про створення південного крила сухопутних і морських європейських міжнаціональних сил у рамках Західноєвропейського Союзу. Передбачено, що з їхньою допомогою забезпечуватимуться стабільність і безпека у районі Середземного моря, унеможливлення виникнення там конфліктів. Критики цієї угоди зазначають, що нові сили — разом з франко-німецьким «Єврокорпусом» — повинні, за задумом Франції, створити свого роду противагу НАТО, у якій хазяйнують американці.

● *Токіо*

Доведеться відповідати

Японська поліція заарештувала лідера секти «АУМ сінріккьо» 40-річного С.Асахару у приміщенні секти в одному із селищ префектури Яманасі. Йому як організаторові терористичної газової атаки 20 березня у токійському метро пред'явлене звинувачення у вбивстві, коли загинули 12 і постраждали 5500 чоловік.

● *Кіншаса*

«Убивчі жнива»

Епідемія рідкісної, але надзвичайно небезпечної хвороби Ебола, що спалахнула півтора місяця тому у Заїрі, продовжує свої «убивчі жнива». За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, загальна кількість захворювань сягнула 84, померли 77 чоловік. Ебола, або як її ще називають «кров'яна лихоманка», характеризується винятково високим ступенем смертності — до 80 відсотків. Хвороба супроводжується сильними кровотечами. Вакцини проти вірусу ще не винайдено.

● *Загреб*

Угоди — кулям не завада

Незважаючи на домовленість між хорватською стороною і спеціальним представником ООН щодо відведення хорватських військ від лінії протистояння з армією Сербської Країни, у керівних колах ООН вважають, що Хорватія вже встигла цю домовленість зірвати. «У зонах роз'єднання в Хорватії спостерігаються лише незначні пересування військ», — заявив представник ООН. Він повідомив, що ООН приступила до «розслідування повідомлень, які надійшли, про створення Хорватією у Західній Славонії таємних концентраційних таборів для країнських сербів». Потерпають і миротворчі сили ООН: постраждали два солдати — з російського і французького батальйонів «блакитних касок».

На знімку: хорватський пейзаж...

Фото з журналу «Шпігель» (ФРН).

Коментар

«Неслухняних» приборкали і пішли далі

Над Договором про нерозповсюдження ядерної зброї (ДНЯЗ) стоять підписи 178 країн. 175 з них місяць тому зібралися у Нью-Йорку на спеціальну конференцію, щоб вирішити подальшу долю цього документа: термін його дії завершується.

Дебати закінчилися. Який же результат?

Позиції учасників конференції, у принципі, були відомі ще до її початку. П'ять ядерних держав, незважаючи на їхні миротворчі декларації, на практиці ніколи не виступали за обмеження власної ролі на світовій арені. Країни, які ймовірно мають зброю масового знищення, але до «клубу обраних» не входять, — як води у рот набрали, оскільки відчувають за собою «ядерні гріхи». Держави, які не дружать із цими «мовчунами», вказували на дискримінаційний характер ДНЯЗ. І, нарешті, держави, котрі мали у своєму розпорядженні ядерну зброю, але від неї добровільно відмовились. Яскравий приклад — Україна, яка свого часу зіткнулася з численними політичними спекуляціями, несправедливими звинуваченнями, відвертим нерозумінням її політики, небажанням прислухатися до нашої занепокоєності і виважених конструктивних пропозицій.

Відповідно до перелічених позицій організатори конференції могли передбачити й проекти резолюцій, які в її ході вноситимуться. Перший — продовжити ДНЯЗ на безстроковий період; другий — ще тільки на 25 років; третій — на кілька 25-річних періодів (втім, усі ці варіанти передбачає сам договір).

Як очікували, так і сталося. Щоправда, перед початком конференції Рада Безпеки ООН зробила «випереджувальний» крок: аби знизити напругу пристрастей навколо ДНЯЗ, прийняла резолюцію про гарантії безпеки неядерним державам — учасникам договору.

Проте миру на конференції не спостерігалося, хоча вона мала прийняти новий документ консенсусом, тобто без голосування, одностайно. Приміром, Сирія висунула пропозицію взагалі тимчасово зупинити конференцію, аби справити тиск на Ізраїль з тим, щоб він «погодився з міжнародно визнаними нормами ядерної безпеки». Її підтримали деякі інші країни «третього світу». Враховуючи активну ядерну програму Ізраїлю, і той факт, що він уже має понад двісті ядерних боєголовок і до ДНЯЗ приєднуватися не бажає, важко не помітити, що аргументи цих країн вельми логічні. З другого боку, до ДНЯЗ відмовилися приєднатися і деякі країни «третього світу», зокрема Індія та Пакистан, які вочевидь також володіють ядерною зброєю.

Виступаючи від імені 108 країн — учасників конференції, що висунули проект безстрокового продовження договору (серед них — ядерні держави, за винятком Китаю, а також усі колишні радянські республіки), представник Канади умовляв учасників форуму досягти консенсусу, «з розумінням поставитися до серйозності моменту». Проте, як це завжди буває у великій політиці, головне вирішувалося за кулісами. Хтось комусь «викручував руки», хтось просто підняв їх угору, а хтось вирішив відмовчатися, відчуваючи, що більшість не підтримає його позиції.

Отже, консенсус є, ДНЯЗ віднині стає безстроковим. Це означає, що спроби будь-якої країни приєднатися до «ядерного клубу» будуть вважатися незаконними і їм буде дано відсіч. Великим досягненням конференції стало також те, що ядерні держави підтвердили свою готовність добиватися знищення ядерної зброї, укласти наступного року договір про повну заборону ядерних випробувань, приступити до переговорів щодо припинення виробництва розщеплюваних матеріалів, придатних для створення ядерної зброї, а також розробити систему гарантій неядерним країнам. І ще один дуже важливий плюс: домовлено щороку збиратися, аби оцінювати успішність просування до цілей, поставлених нью-йоркською конференцією.

Вагомість ДНЯЗ переоцінити важко. Без цього документа світ став би неконтрольованим складом ядерної зброї, де деякі її господарі розмахували нею перед очима політичних опонентів. Звичайно, поживемо — побачимо, адже далеко не всі міжнародні договори виконуються. Але крок у вірному напрямку зроблено.

Володимир САВЦОВ.

Наш сусіда і партнер — Угорщина

Сьогодні до Києва з офіційним візитом прибуває Прем'єр-міністр Угорської Республіки Дьюла Хорн. Очікують підписання ряду документів, головним чином у галузі економіки, науки і технологій.

Схоже, що в столиці України висадиться цілий «десант» з найвищих службових осіб Угорщини — міністри, державні секретарі, керівники великих підприємств. Безумовно, обидві сторони мають великі спільні інтереси. Наприклад, у питаннях уникнення подвійного оподаткування, науки й технологій, співробітництва і надання взаємної допомоги у митних справах та ін. Обговорити їх, віднайти шляхи можливого розв'язання назрілих проблем і зберуться в Києві угорські міністри разом зі своїми українськими колегами.

Цілком очевидно, що візит глави угорського уряду з такою численною групою фахівців сприятиме розв'язанню багатьох економічних питань, поглибленню контактів, налагодженню прямих зв'язків.

Завтра відбудуться численні зустрічі в найрізноманітніших відомствах.

«Байконур» — в оренду

Президент Казахстану Н. Назарбаєв, використовуючи надані йому додаткові повноваження, підписав указ про ратифікацію договору оренди комплексу «Байконур» між урядами Казахстану та Росії, укладеного в Москві 10 грудня 1994 року.

У дві руки

Міністерство нафтової і газової промисловості Казахстану та російська нафтова компанія «Лукойл» підписали угоду про співробітництво. Передбачено спільний видобуток, використання й переробку вуглеводневих ресурсів на казахстанській території. Найближчим часом сторони планують створити транснаціональну компанію, яка займеться питаннями розвитку нафтогазового комплексу Казахстану, забезпечення ефективного функціонування підприємств з видобутку й переробки фосфатної сировини басейну Каратау, сприяння структурній перебудові економіки республіки, підвищення її експортного потенціалу.

Найвродливішим чоловіком Європейського континенту названо норвежця Б'єрна Андерсона, віком 21 рік. Присудження йому звання «Містер Європа-95» відбулося в Легдені (ФРН).

На знімку: переможця конкурсу вітають Верона Фелдбуш («Міс американська мрія», праворуч) й Ілка Ендрес («Міс Німеччина»).

Фото ДПА—ІТАР-ТАРС.

Світлана ЧАЛА, «Голос України» (з Кишинева)

Термінал для Молдови

Молдова будуватиме нафтовий термінал на Дунаї в селі Джурджулешти на кордоні з Україною неподалік українського порту Рені.

Оскільки «Росія непередбачувана», то Молдова змушена шукати альтернативні джерела палива. Надходження його в односторонньому порядку з Росії робить республіку залежною й ставить під загрозу її суверенітет. Ситуація погіршується тим, зауважив міністр економіки Молдови Валеріу Бобуцак у розмові з кореспондентом «Голосу України», що в самій Росії видобуток нафти скоротився за останні роки вдвоє. До того ж їй доведеться розраховуватись за 6 мільярдів доларів кредиту, наданого Міжнародним валютним фондом, тією самою нафтою. Таким чином ця сировина стане дефіцитною в самій Російській Федерації. Тому не виключене скорочення її поставок до Молдови, і Молдова практично домовилась про надходження нафти з Ірану та Кувейту, тривають переговори з Саудівською Аравією, а також з греками та болгарами.

Забезпечення нафтопродуктами республіки через нафтотермінал на Дунаї може здійснюватися таким чином: нафта, закуплена Молдовою в державах Близького чи Середнього Сходу, а також східного Середземномор'я, доставлятиметься танкерами до румунського порту Констанца. Вироблені в Румунії з цієї нафти продукти можна буде доставляти танкерами, самохідними чи буксируваними баржами з румунського порту Галац до терміналу в Джурджулешти. Розробляється варіант доставки нафтопродуктів з Румунії до Молдови трубопроводом.

Для будівництва знадобиться 40 мільйонів доларів. Президент Національного банку Леонід Толмач повернувся нещодавно з Лондона й повідомив, що Європейський банк реконструкції та розвитку виявив готовність профінансувати будівництво терміналу.

Для доставки нафти морем необхідні танкери тоннажністю близько 15 тисяч тонн, а для транспортування нафтопродуктів Дунаєм на термінал — судна типу «ріка — море» тоннажністю 5—10 тисяч тонн, вартість кожного з останніх становить півтора мільйона доларів. Такі судна тепер дефіцитні, тому експерти Європейського банку реконструкції та розвитку радять Молдові заздалегідь закупити потрібні танкери на світовому ринку або укласти договори на їх фрахт з іноземними судновласниками. Не виключена оренда буксирів і барж у сусідів — у Румунії чи в Україні.

Молдові доведеться також домовитися з Україною щодо території, на якій споруджуватиметься термінал. Молдовська сторона називає ділянку в 10 кв. км, яку вона має намір просити в України.

Про кого говорять

Ностальгія за «старшим братом»

Олександр Лукашенко здивував усіх ще під час президентських виборів в Білорусі, коли різко заявив про свою неприязнь до злочинців і рішучість проводити жорсткий курс. Останнє проявилося одразу після набуття президентського звання: натиск на пресу, загострення протиріч з парламентом, державне керівництво економікою. Як наслідок — Міжнародний валютний фонд в своєму звіті назвав Білорусь «острівком інерції». Але О. Лукашенко вирішив усіх здивувати вдруге, ініціювавши референдум, який за його задумами практично має призвести до конфедеративних відносин з Росією. Багато спостерігачів із здивуванням відзначають, що у світі дуже важко знайти Президента, який з таким задоволенням бажав своїй країні позбутися більшої частини суверенітету.

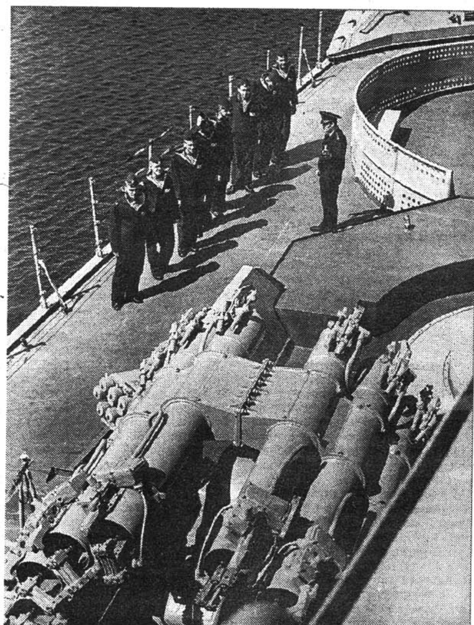

Заступник командира корабля з виховної роботи з особовим складом Сергій Соколюк (у центрі) з матросами в кают-компанії

КРЕЙСЕР ТА ЙОГО КОМАНДА

Новобужець Вадим Висоцький — командир відділення радіотелефоністів, старшина II статті

Штурман, капітан Ш рангу В'ячеслав Ященко

Торік цей сторожовий корабель брав участь у святі «Армада Свободи» в Нормандії. Нещодавно через шість морів ішов на міжнародну виставку військової техніки «Айдекс—95» в Об'єднаних Арабських Еміратах. Зараз команда готується до виходу у Світовий океан.

— Перед заходом до Миколаєва ми взаємодіяли у Чорному морі з вертолітниками Очаківського протичовного авіаполку ВМС України, — розповідає командир корабля капітан 3-го рангу Сергій Настенко. — На Миколаївському заводі у нас відбудеться перше планове докування — підготовка походу до США. Перехід через Атлантику, а потім взаємодія з кораблями американських ВМС та повернення до рідних берегів — справа державної ваги, честі Військово-морського флоту України, який представляє наш «Гетьман Сагайдачний».

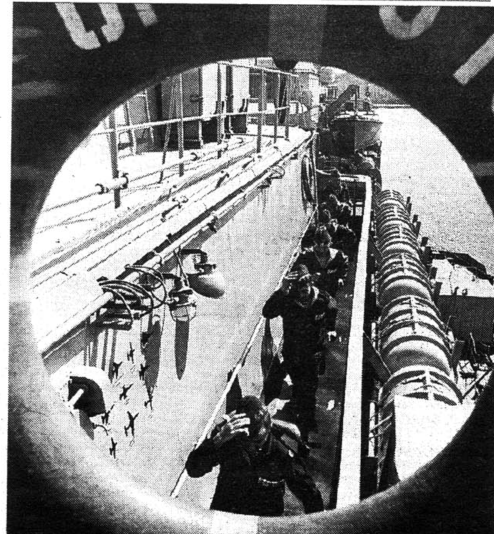
Розуміння відповідальності майбутнього походу склало настрій і ритм всієї заводської програми екіпажу — від командира корабля до матроса, керівників обласної влади і заводських спеціалістів.

Микола БАРАНОВ.
Фото Олександра КРЕМКА.

На знімках: команда сторожовика «Гетьман Сагайдачний» у будні та свята.

Матрос-мінер Василь Ратчин

Концепція національної безпеки України

(проблеми підготовки та основні положення)

Існування України як суверенної держави, її самозбереження і прогресивний розвиток неможливі без розробки та проведення цілеспрямованої державної політики захисту національних інтересів. Основи такої політики і має визначити Концепція національної безпеки України — документ, який став би базою для концепцій і доктрин в усіх сферах безпеки: воєнній, економічній, політичній, екологічній, соціальній, інформаційній тощо.

Здійснено перші кроки по шляху розробки і прийняття Концепції національної безпеки України.

Указом Президента України від 15 січня 1992 року утворено комісію, на яку було покладено організацію розробляння Концепції національної безпеки. У першому півріччі 1992 року **консультативно-експертною** групою з науковців, представників міністерств і відомств підготовлено **наукові основи цієї Концепції,** які були схвалені зазначеною Комісією при Президентові України.

1993 року з ініціативи постійної Комісії Верховної Ради з питань оборони і державної безпеки роботу над Концепцією поновлено. Робочою групою підготовлено проект Концепції, який розглянула Верховна Рада України у жовтні 1993 року. Після доопрацювання у постійних комісіях Верховної Ради, а також ухвалення його основних положень на засіданні Ради національної безпеки при Президентові України він готовий для повторного обговорення в законодавчому органі України.

У проекті Концепції, який поданий на розгляд Верховної Ради України, **національна безпека України** визначена як *стан захищеності життєво важливих інтересів особи, соціальних груп, суспільства та держави від внутрішніх і зовнішніх загроз, який є необхідною умовою збереження та примноження духовних і матеріальних цінностей.*

Як головні об'єкти національної безпеки визначені: громадянин — його права і свободи; суспільство — його духовні та матеріальні цінності; держава — її конституційний лад, суверенітет і територіальна цілісність.

Тобто Концепція визначає, хто має бути захищеним насамперед, кому має бути віддано перевагу. На першому місці — громадянин; на другому — суспільство; тоді вже — держава. Це цілком відповідає принципам демократичної правової держави, намір побудувати яку проголосила Україна.

У той же час, хоча інтереси громадянина, його безпека і є першоосновою національної безпеки, абсолютизувати і протиставляти їх інтересам безпеки суспільства і держави було б помилково. Рівень національної безпеки має визначатися ще захищеністю суспільства в цілому, а також якісним станом державної безпеки як необхідної умови існування України.

У цьому зв'язку одним із головних завдань забезпечення національної безпеки має бути гармонізація відносин між громадянином, суспільством і державою, підтримка балансу їхніх інтересів.

При цьому стан національної безпеки та її якісна характеристика будуть залежати від рівня цивілізованості розв'язання питань, проблем, а можливо й конфліктів, які можуть виникати між громадянином, суспільством і державою. Тому актуальним завданням є встановлення цивілізованих правових взаємовідносин особи, суспільства й держави, захисту інтересів людини, які притаманні демократичній правовій державі.

Основними **принципами** забезпечення національної безпеки запропоновано вважати: верховенство права; пріоритет політичних засобів у розв'язанні конфліктів; адекватність заходів захисту національних інтересів реальним і потенційним загрозам; додержання розумного балансу інтересів особи, суспільства й держави, їх взаємовідповідальність; раціональне розмежування повноважень державних органів.

Як базовий складник національної безпеки визначено участь України в міжнародних системах універсальної і загальноєвропейської безпеки.

В основу визначення поняття національної безпеки і в практику здійснення політики національної безпеки покладено **національні інтереси** України. Вони відображають фундаментальні цінності і прагнення народу України, його потреби в гідних умовах життєдіяльності, а також цивілізовані шляхи створення таких умов і способи задоволення потреб громадян України.

Головний національний інтерес України полягає у створенні демократичного громадянського правового суспільства, в якому будуть забезпечені політичні, соціальні, духовні та інші інтереси і права всіх громадян.

Національні інтереси України відносно стабільні, але їх пріоритетність обумовлюється конкретною ситуацією, що складається в країні та за її межами. Тому непростою є розробка обгрунтованих, всебічно виважених критеріїв визначення пріоритетності національних інтересів.

За *пріоритетні національні інтереси* України по шляху її розбудови як незалежної демократичної правової держави проект Концепції називає: створення громадянського суспільства, зміцнення державних структур влади, розвиток демократичних інститутів для забезпечення прав і свобод людини; забезпечення державного суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності Державного кордону; досягнення національної злагоди, політичної і соціальної стабільності, гарантування прав усіх етнічних груп народу України; подолання економічної кризи, структурну перебудову економіки, розвиток соціально орієнтованих ринкових відносин, збереження й підвищення науково-технологічного потенціалу; забезпечення нормальних екологічних умов життєдіяльності суспільства; збереження генофонду народу України, зміцнення його морального здоров'я та інтелектуального потенціалу; розвиток української нації, її історичної свідомості, традицій і культури, утвердження національної гідності, розвиток етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності усіх національних меншин; налагодження рівноправних та взаємовигідних відносин з усіма країнами, інтегрування у європейську і світову спільноту.

Національні інтереси України постійно зазнають впливу різноманітних чинників, які за певних умов перешкоджають їх реалізації і створюють загрозу національній безпеці України. Тому проект Концепції визначає також **реальні та потенційні загрози національній безпеці України.**

Сьогодні, як відомо, на процес життя України деструктивно впливає ціла низка як *внутрішніх*, так і *зовнішніх* загроз.

Значні перетворення політичного та економічного характеру, що нині відбуваються в нашому суспільстві, безумовно, призводять до виникнення внутрішніх **чинників,** які за певних обставин можуть стати реальною загрозою безпеці. Такі чинники мають економічний, соціальний та політичний характер. На жаль, є досить підстав констатувати незадовільний стан української економіки. Тому сьогодні економічні аспекти безпеки України виходять на перший план. Крім того, є загроза стабільності суспільства, що зумовлено зростанням соціальної напруженості, різким падінням життєвого рівня людей, погіршанням криміногенної обстановки. Без усунення цих чинників неможливо досягти будь-яких позитивних результатів у розбудові незалежної держави, створенні умов для самозабезпечення та матеріального добробуту народу й поступового руху України до демократичного розвиненого суспільства.

Ці внутрішні чинники роблять Україну більш вразливою для **зовнішніх** загроз, серед яких можуть бути названі: втручання у внутрішні справи України з боку інших держав; висування територіальних претензій до України та інші посягання на її державний суверенітет; воєнно-політична нестабільність та конфлікти в сусідніх країнах; посилення тенденцій до економічної ізоляції України від світової економічної системи; інформаційна експансія з боку інших держав; повільність входження України у світовий інформаційний простір, відсутність у міжнародного співтовариства об'єктивного уявлення про Україну тощо.

Національна безпека має комплексний характер. Вона забезпечується цілеспрямованою державною політикою, сутністю якої є створення надійної системи гарантій цивілізованого державотворення, буття і розвитку народу України в демократичному суспільстві, матеріальному добробуті і здоровому природному середовищі, встановлення взаємовигідних відносин з іншими державами.

Розробка і практичне здійснення політики національної безпеки передбачають: визначення життєво важливих національних інтересів і їх пріоритетів; виявлення та оцінку внутрішніх і зовнішніх загроз національним інтересам, визначення засобів нейтралізації та шляхів відвернення цих загроз; створення відповідних державних механізмів реалізації доктрин, програм і стратегій щодо забезпечення національної безпеки в різних аспектах.

Основні напрями політики національної безпеки України визначаються, виходячи з пріоритетності національних інтересів, враховуючи потенційні та реальні загрози їм.

Основними напрямами політики національної безпеки України зазначені **у державно-політичній сфері:** попередження і усунення спроб втручання у внутрішні справи України та порушення її територіальної цілісності й Державного кордону; підтримка військового потенціалу на рівні, адекватному ступеню загроз; входження до існуючих та створюваних систем універсальної та регіональної безпеки; підтримка громадянської злагоди та етнополітичної і соціальної стабільності; розбудова надійної системи захисту конституційних засад і правового порядку; **в економічній сфері:** створення соціально-орієнтованої ринкової економіки; раціональне регулювання державного сектора економіки; збалансування експортно-імпортної діяльності; створення умов поступового входження до світової економічної системи; **у соціальній сфері:** створення ефективних механізмів соціального захисту населення, його фізичного й духовного здоров'я; стимулювання розвитку науки, освіти і культури; **у сфері екології:** вироблення і реалізація науково обгрунтованих нормативів природокористування і природозахисту; визначення екологічно небезпечних зон і здійснення відповідних заходів з їх рекреації; **в інформаційній сфері:** вжиття комплексних заходів щодо входження України до світового інформаційного простору та недопущення її інформаційної дискримінації; розробка і впровадження обгрунтованих режимів отримання, зберігання і використання суспільно значущої інформації.

Як відомо, загрози національним інтересам України мають комплексний характер і практично позначаються на багатьох аспектах національної безпеки: економічному, військовому, науково-технологічному, інформаційному, соціальному та інших. А тим часом заходи для нейтралізації цих загроз або зменшення їх рівня пропоновані або вживані міністерствами і відомствами, часом нескоординовані й розрізнені, а іноді відображають відомчі інтереси. Це вимагає не тільки залучення значних сил, великих матеріальних і фінансових витрат. Обмежені повноваженнями ресурси окремих міністерств та відомств, неузгоженість їхніх дій не дають змоги сповна мобілізувати можливості держави на захист національних інтересів. Щоб цього уникнути, потрібен механізм, який забезпечував би в загальнодержавних масштабах координацію діяльності державних органів, громадян та їхніх об'єднань. Тому актуальним завданням є утворення цілісної системи національної безпеки України.

Система національної безпеки призначена для вчасного виявлення та об'єктивної оцінки загроз національним інтересам, вибору та вжиття адекватних засобів для їх захисту. Вона має забезпечити проведення узгодженої внутрішньої та зовнішньої політики в економічній, соціальній, військовій, екологічній, науково-технологічній, міжнаціональній, демографічній, міграційній, інформаційній сферах тощо. Система національної безпеки об'єднує діяльність державних і недержавних органів, громадських організацій, посадових осіб та окремих громадян, а також включає в себе комплекс законодавчих актів, які регламентують відносини в даній сфері.

Основними *суб'єктами* забезпечення національної безпеки є **Верховна Рада України,** яка: визначає основи і здійснює законодавче регулювання політики національної безпеки України; створює правові засади функціонування системи національної безпеки; приймає Концепцію національної безпеки України, інші загальнодержавні програми в даній сфері і контролює хід їх виконання; затверджує бюджетні асигнування для фінансування діяльності на забезпечення національної безпеки; визначає порядок створення, основні напрями діяльності та повноваження Ради національної безпеки України.

Президент України: виступає гарантом національної безпеки України; очолює Раду національної безпеки України; спрямовує розроблення основ політики національної безпеки та визначення пріоритетів національних інтересів, подає на розгляд Верховної Ради України подання (послання) про стан національної безпеки України; видає відповідні укази й розпорядження та вживає заходів для забезпечення національної безпеки України.

Спеціалізованим органом у системі національної безпеки має бути **Рада національної безпеки України.**

На сьогодні це новий для нашої держави орган. Раду створено Указом Президента України в липні 1992 року з метою формування і реалізації політики у сфері захисту життєво важливих інтересів України, гарантування її національної безпеки. До складу Ради входять вищі посадові особи держави, керівники відповідних міністерств і відомств. Очолює Раду Президент України. На сьогодні вона виконує функції консультативно-дорадчого органу при Президентові України.

За проектом Концепції, **Рада національної безпеки України** має бути не суто президентською структурою, а створеним за рішенням Верховної Ради України державним органом колегіального керівництва діяльністю в галузі забезпечення національної безпеки.

Рада національної безпеки України: розробляє основні напрями стратегії та проекти програм державної політики забезпечення національної безпеки України; розробляє пропозиції з питань вдосконалення системи національної безпеки України; прогнозує наслідки втілення рішень державних органів з питань внутрішньої та зовнішньої політики в галузі національної безпеки; готує рекомендації Президентові України для прийняття рішень у сфері забезпечення безпеки громадян, суспільства й держави; координує діяльність органів державної виконавчої влади в процесі планування і здійснення заходів на виконання рішень Ради; розробляє рекомендації щодо запобігання виникнення надзвичайних ситуацій; готує пропозицію щодо введення, продовження чи припинення дії надзвичайного стану в Україні чи окремих її місцевостях; в особливий період і під час війни функціонує як Рада оборони України відповідно до покладених на неї повноважень.

Наступними суб'єктами системи національної безпеки України є:

Кабінет міністрів України, який розробляє та здійснює конкретні заходи для реалізації державної політики в сфері національної безпеки.

Міністерства й відомства, органи місцевої державної виконавчої влади — забезпечують реалізацію державних програм з проблем національної безпеки України в межах своїх повноважень, визначених чинним законодавством.

Органи судової влади — здійснюють правосуддя у сфері забезпечення національної безпеки.

Прокуратура — здійснює нагляд за дотриманням Конституції та законів України.

Громадяни, громадські організації та об'єднання: беруть участь у забезпеченні національної безпеки у межах, визначених законами України, привертають увагу суспільних і державних інститутів до небезпечних явищ і процесів у різних сферах життєдіяльності країни; захищають власні права та інтереси засобами, що передбачені чинним законодавством.

Слід підкреслити, що за проектом Концепції всі суб'єкти забезпечення національної безпеки діють **винятково** в межах компетенції і повноважень, визначених законодавством України. Діяльність із забезпечення національної безпеки має бути доступна для контролю відповідно до чинного законодавства.

Валерій КАРТАВЦЕВ,
кандидат юридичних наук, доцент.

Коментар

Як вкласти сертифікат, щоб не було «мучительно больно»...

***СЬОГОДНІ** вже більш як 13 мільйонів громадян України використали своє право на придбання акцій підприємств, що підлягають приватизації. Причому: якщо протягом 1992-94 років цим скористалися 8,5 мільйона чоловік, то за перші чотири місяці 1995 року готівкові сертифікати отримали майже 5 мільйонів чоловік. Є свої лідери й серед областей — у Запорізькій понад 25 відсотків громадян отримали сертифікати. У Житомирській — понад 20. Загалом по Україні ця цифра становить трохи більше 8 відсотків (тут не враховуються громадяни, котрі використали свої приватизаційні рахунки). Подекуди це пояснюється малою кількістю пунктів прийому заяв, тож за словами директора Українського центру сертифікатних аукціонів Богдана Буци, прийнято рішення про збільшення їх кількості. Зокрема у Київській, Львівській та у п'яти східноукраїнських областях планується створити такі пункти у райцентрах.*

А тим часом у Фонді держмайна днями підбили підсумки другого сертифікатного аукціону, до продажу на якому виставлялися акції 190 підприємств. Його результати нагадують перший аукціон. Скажімо, із 188 підприємств, що дійшли до фінішу (продаж двох підприємств — «Ексимнафтопродукту» та «Металпластмасу» відкладено), продано лише 52 підприємства. Разом з тим 21 підприємством взагалі ніхто не зацікавився. Щодо решти підприємств, то було продано менше 70 відсотків пропонованих акцій, а тому їх буде запропоновано на повторний продаж.

До речі, якщо й під час другого аукціону підприємство не буде продано, то його приватизація здійснюватиметься за іншою схемою: не виключена можливість, що їх акції продаватимуть під час звичайних грошових аукціонів або через Українську фондову біржу. Слід також відзначити, що значно більше, ніж під час першого аукціону, прийнято заяв від фізичних осіб. І хоч посередники все ще лідирують, попередні дані третього аукціону свідчать, що кількість заяв від фізичних осіб зростає.

Під час другого аукціону було подано 41 тисячу 447 заяв на 939 тисяч 994 сертифікати (на перший аукціон було зібрано 174 тисячі сертифікатів, але й підприємств продавалося значно менше — 56).

Визначилися уже й деякі тенденції. Досить успішно продаються підприємства переробної та будівельної галузей, сфери торгівлі, але нікого не цікавлять підприємства важкого машинобудування. А загалом попитом користуються ті підприємства, які добре працюють і мають прибутки. До речі, громадяни у приймальних пунктах та регіональних центрах можуть дізнатися про основні види продукції та обсяги виробництва пропонованих для продажу підприємств, про розмір їхніх статутних фондів та процент зносу, про кількість працюючих, площу земельної ділянки, фінансові результати роботи за останні два роки, номінальну вартість акцій та їх кількість.

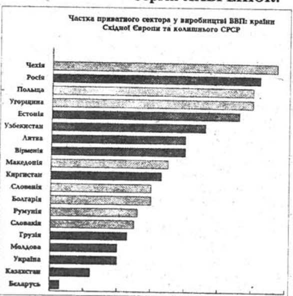
У разі звернення до посередника всі ці проблеми він візьме на себе. Причому з деяких результатів можна зробити висновок, що звернення до посередників — це не найгірший варіант, бо вони мають право встановлювати максимальну ціну, яку згодні заплатити за акції того чи іншого підприємства, а фізичні особи — ні.

До речі, приватизаційний сертифікат, як відомо, неподільний і використати його можна лише один раз. Але ще й сьогодні можна скористатися зі свого приватизаційного рахунку, що дозволяє розбити свій сертифікат на кілька частин і вкласти у різні підприємства. Інакше можливі такі варіанти, як із приватизацією чернігівського АТ «Холодторг». На продаж було виставлено всього 357 акцій номінальною вартістю 15 тисяч карбованців, але 477 фізичних осіб (посередники у приватизації цього підприємства участі не брали) так підняли вартість акцій, що на кожен сертифікат не припадало навіть по одній акції. В результаті (після подрібнення) замість акцій номіналом 15 тисяч було запропоновано акції номіналом в одну тисячу, а ціна їх склалася на рівні 95 тисяч за штуку. Тобто, ціна продажу перевищила номінал у 95 разів. Проте слід зауважити, що таких підприємств небагато — здебільшого акції продавалися за номінальною вартістю. Так під час першого аукціону на 2,3 сертифікатних карбованця припадало майна на один карбованець, а під час другого це співвідношення становило відповідно 1,9 до 1.

Як розвиватимуться події надалі? За словами голови ФДМ Юрія Єханурова, сьогодні Фонд працює над приватизацією 5533 підприємств. Крім того, як відомо, Верховною Радою затверджено перелік 6102 об'єктів, які не підлягають приватизації. (До речі, усі бажаючі можуть звернутися до «Голосу України» і придбати цей перелік). Вже незабаром мають з'явитися підсумки третього аукціону (виставлено на продаж 143 підприємства). На четвертий аукціон виставлено ще менше підприємств — 110, до того ж більше 40 з них пропонуються повторно. За словами директора департаменту систем продажу акцій ФДМ Віктора Лісового, цей спад пов'язаний із тим, що досі не підписано список підприємств, що підлягають приватизації. Проте він упевнений, що починаючи з червня, через систему сертифікатних аукціонів проходитиме щомісяця 200—300 підприємств.

Все це ще попереду, а поки що частка приватного сектора України у виробництві ВВП становить трохи більш як 20 відсотків. Для порівняння з іншими країнами колишнього СРСР та Східної Європи пропонуємо графік, наданий представництвом Світового банку в Україні.

Сергій ЛАВРЕНЮК.

Аналіз

В ДЕЛЬТІ ПРИВАТИЗАЦІЇ

***ПРОЦЕС** «народної приватизації» в Україні, який розпочався у вересні 1992 року, за своєю суттю вельми простий: 70% майна, що підлягає приватизації (на суму 2171 млрд. крб., або 13,5 млрд. доларів за офіційним обмінним курсом карбованця на 1 вересня 1992 року), передається громадянам України безоплатно (за сертифікати), а 30% — пропонується на продаж (як за національну валюту, так і за іноземну). На практиці все виявилося набагато складніше.*

Різні політичні угруповання нав'язували громадськості думку про те, що одні «все розтринькають», а інші «все скуплять». В уряді з'явилась абсурдна ідея створення «бездефіцитного бюджету, замкнутого на інфляцію». В результаті процес приватизації було зорієнтовано на продаж державного майна (для погашення державного боргу). Однак ані безкоштовна приватизація, ані продаж державної власності не набули у 1992-94 роках більш-менш значних масштабів. Більшого поширення набула «тіньова приватизація», зокрема, за рахунок придбання державними підприємствами певних прав власника (право на розпорядження виготовленою продукцією і право орендодавця).

Таким чином у 1995 році процес приватизації в Україні розпочався з того самого, з чого його передбачалося розпочати у 1992 році, але за умов різкого загострення економічної кризи і бурхливого зростання тіньового сектора економіки як альтернативи приватному. Крім того, наприкінці 1993 — на початку 1994 років в Україні намітився процес «заставної приватизації», пов'язаний з появою проектів випуску Державних товарних облігацій (ДТО) — спочатку «національних», а потім «матеріальних ресурсів України». Проекти випуску ДТО передбачали заставу державної власності, що перебуває у розпорядженні державних підприємств. Указом Президента України від 10 грудня 1994 року реалізацію проекту випуску ДТО було припинено, але процедуру «заставної приватизації» закладено у ряді інших урядових проектів: отримання валютних кредитів для забезпечення конвертованості гривні, а також створення холдингових компаній та фінансово-промислових груп (національних і транснаціональних).

Елементом «оновлення» процесу народної приватизації мала стати, згідно з Указом Президента України від 24 листопада 1994 року, емісія сертифікатів номінал 1 млн. крб. (9 доларів на 1 грудня 1994 року) на суму індексації грошових заощаджень громадян України в установах Ощадбанку і колишнього Укрдержстраху (залишки вкладів і сплачених страхових внесків на 2 січня 1992 р. збільшуються у 2200 разів). Ці сертифікати, видані вкладникам, призначені для вільного обігу і використання для приватизації державного майна.

Емісія «нових» приватизаційних сертифікатів знецінює «старі» приватизаційні сертифікати (нещодавно випущені в обіг) принаймні на чверть їх номінальної вартості (180 доларів на 1 вересня 1992 р.). Реальне знецінювання «старих» сертифікатів щодо «нових» може виявитися ще істотнішим, оскільки вільний обіг (ліквідність) робить «нові» сертифікати привабливішими порівняно зі «старими», які не підлягають продажу. «Нові» сертифікати випускають в обіг з метою компенсувати громадянам втрати від знецінення їхніх заощаджень, тобто «справедливість» для частини громадян «відновлюється» за рахунок усіх громадян. Зазначимо, що реальна ціна сертифікатів (і «старих», і «нових») визначається ринковою вартістю акцій підприємств, що підлягають приватизації, на які можна обміняти сертифікат.

Як бачимо, процес приватизації, започаткований 1992 року, «знаходить» нові канали — при збереженні і навіть скороченні початкового обсягу державної власності, що підлягає приватизації. Це означає, що процес «народної приватизації» може бути істотно обмежений цілим рядом процесів, які конкуруватимуть з ним: «тіньової приватизації», «відновленням соціальної справедливості», «заставної приватизації» і запровадження різного роду «обліку й контролю».

І, нарешті, підкреслимо, що об'єктом приватизації не є земля, а значить, відсутні хоч якісь гарантії захищеності громадян від банкрутства підприємств, що приватизуються, та різних зловживань як з боку держави, котра залишається найбільшим землевласником, так і з боку тих осіб, які володітимуть контрольними пакетами акцій підприємств, що приватизуються.

Сергій РОЖКОВ.

Такі, як усі, але вибрані

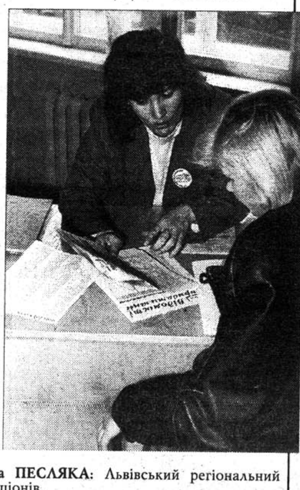
***В УКРАЇНІ** за підтримки Американського агентства з міжнародного розвитку розпочалася реалізація проекту «Українські інвестиційні компанії та фонди». Про це на черговому засіданні прес-клубу ринкових реформ повідомив Лінар Беренбойм — консультант фірми «Буз Ален і Гамільтон», яка буде надавати допомогу окремим інвестиційним фондам і компаніям.*

За його словами, на одержання технічної допомоги надійшло 72 заявки, однак проект передбачає роботу лише з п'ятьма компаніями, тому іншим було відмовлено. Звичайно, вибирати було дуже важко, але врешті-решт, вирішили, що компанія працюватиме з Центральним інвестиційним фондом (Київ), інвестиційною компанією «Траст» (Рівне), інвестиційним фондом «Сигма» (Харків) та Центральною інвестиційною компанією (Черкаси). Однак це аж ніяк не значить, що обрані організації в чомусь кращі від інших. До того ж Лінар Беренбойм не виключає можливості надання технічної допомоги ще кільком організаціям — це залежатиме тільки від наявності необхідних ресурсів.

Сергій ГАЙСТЕР.

Львівщина була першою. А тепер — наздоганяє

Як відомо, мала приватизація стартувала на Львівщині, де свого часу Міжнародна фінансова корпорація провела перший приватизаційний аукціон. А от регіональний Центр сертифікатних аукціонів відкрився тут одним з останніх. Сьогодні на Львівщині уже діє 20 приймальних пунктів сертифікатів, де інформують громадян про ті підприємства, акції яких виносяться на аукціон, а також приймають заявки на придбання цінних паперів, надають консультаційні послуги. Нині в області приватизовано 1143 об'єкти, що складає 10 відсотків по всій Україні. А протягом 1995 року в приватну власність планується перевести 2000 підприємств.

На фото Володимира ПЕСЛЯКА: Львівський регіональний центр сертифікатних аукціонів.

ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Про надання Кабінетом Міністрів України гарантій щодо звільнення іноземних юридичних осіб від цивільної відповідальності за ядерну шкоду

З метою забезпечення реалізації технічної допомоги Україні Верховна Рада України **постановляє:**

1. До законодавчого врегулювання питань, що пов'язані з відшкодуванням ядерної шкоди, надати Кабінету Міністрів України право гарантувати іноземним юридичним особам, які надають послуги і виконують роботи, пов'язані з постачанням обладнання, його установкою, будівництвом, введенням в експлуатацію, експлуатацією, виведенням з експлуатації та іншою діяльністю стосовно ядерних установок, а також об'єктів, призначених для поводження з радіоактивними відходами, звільнення від цивільної відповідальності за шкоду, заподіяну внаслідок ядерного інциденту, який може статися на згаданих установках чи об'єктах, що знаходяться під юрисдикцією України.

Зазначені гарантії надаються згідно з порядком, який визначається Кабінетом Міністрів України.

2. Кабінету Міністрів України внести на розгляд Верховної Ради України протягом 1995 року пропозиції щодо законодавчого врегулювання питань цивільної відповідальності за ядерну шкоду.

Голова Верховної Ради України
О.МОРОЗ.

м.Київ,
26 квітня 1995 року.

Крига рушила... 18 квітня

Після восьмимісячних дебатних баталій у Київраді сформовано постійні комісії і затверджено їхніх голів

***Отже, сенсація:** сталося те, що колись і мало статися. «Міський парламент» затвердив склад постійних комісій та їх голів. У виснажливому марафоні, що ним стала перша сесія Київради, переміг здоровий глузд або, вживемо таке незвичне для нас слово, — конструктивізм.*

Після тривалого плавання в штормовому морі виборних пристрастей гордий корабель на ім'я «Київрада», обходячи небезпечні рифи, знайшов уже свій курс і рухається ним до поставленої мети. Надійний і впевнений у собі капітан усе той самий, але тепер уже з командою енергійних помічників, готових до випробувань. Мимоволі пригадалися слова голови Київради, сказані того пам'ятного серпневого дня, коли розпочинала роботу ця дивовижна сесія. Нам пливти, сказав він, в одному човні, я поважаю вибір киян і маю право сподіватися, що й ви поважатимете той вибір, який зробили, обравши голову Київради.

Не все так просто, не все однозначно, як може комусь здатися. Будуть ще й сплески емоцій, і палкі дискусії, і фракційні «чвари».

Київрада — це своєрідний «зріз суспільства», і від цього нікуди не дітися. Та нині йдеться про інше: з утворенням постійних комісій мають відійти на задній план мітингувальщина, а її місце зайнята буденна многотрудна робота київських «повпредів» щодо поліпшення соціально-економічної обстановки в столиці, пошуку шляхів виходу з кризи.

Ще раніше Леонід Косаківський пішов на рішучий крок. До прийняття відповідних законодавчих актів у державі він власним розпорядженням сформував виконком, який відразу приступив до виконання своїх обов'язків. Завдяки цьому місто змогло підготуватися до зими й нормально пережило її, справилося з програмою житлового будівництва (хоча сам факт спричинив таке роздратування у недоброзичливців Косаківського, що вони досі намагаються публічно дезінформувати людей). Було введено ще дві станції метро (і це за величезних труднощів з вишукуванням багатомільярдних кредитів). Зміцніла матеріально-технічна база транспорту, на її розвиток виділяли чималі валютні кошти.

Отже, виконком, сформований Леонідом Косаківським, діє. В той же час голова Київради робив і робить усе для того, щоб Київрада посправжньому працювала на місто, на розв'язання його невідкладних проблем. Мало того, в найкризовіші періоди, коли депутатський корпус застрявав, здавалося б, безнадійно у своїх процедурах і словесних баталіях, Леонід Косаківський у виступах у пресі, по радіо й телебаченню з усією відповідальністю заявив, що він проти розпуску Київради і робитиме все від нього залежне для консолідації депутатського корпусу. Він дотримав свого слова.

Усе це, разом узяте, не могло не відбитися на певній еволюції у роботі Київради. В середовищі найчисельнішої, як здавалося спочатку, фракції «Столиця» почималися досить цікаві явища. Поступово зі «Столиці» вийшла частина депутатів, настроєних на конструктивну, нормальну роботу. Група народних депутатів, серед них і частина молодих політиків, створила нову фракцію — «Громада», що відрізнялася тверезими підходами до реалій депутатського життя, бажанням проявити себе в конкретних справах. Судячи з усього, багатьом депутатам усе ж таки до вподоби спокій, витримка, поважність, що їх демонструє під час пленарних засідань голова Київради.

Кияни мають право сподіватися: їхні обранці, подолавши, нарешті, розбіжності та протиріччя фракційної боротьби, не на словах, а на ділі візьмуться за розв'язання невідкладних питань столичного життя.

Анатолій ГРИЦЕНКО,
журналіст.

У ПОЛОНІ ІЛЮЗІЙ

***У нинішній** відвертій політичній боротьбі зрима, відчутна розстановка сил. Окремі партійні лідери, не гребуючи нічим, прагнуть будь-що знову прийти до влади. На жаль, економічна нестабільність сприяє цьому. А народ, від імені якого намагаються висловлюватись ті чи ті «народні обранці», просто не обізнаний з багатьма, як на мене, своєрідними підводними рифами і спеціально заготовленими ілюзійними колізіями.*

Байдужих тут немає і бути не може, бо стосується це нашого життя. Народ, на тлі зубожіння якого так благоденствують чинуші і б'ють себе в груди, аби прості люди вірили, що їх захищають та ще й не покладають рук для їхнього блага, фактично виступає як прикриття корисливих інтересів певних угруповань тих «обранців». Частогусто трапляється, що окремі політики добалакуються, від імені того ж таки бідного народу, до такого, що йому і в голодному сні не насниться. Та й, зрештою, народ ніколи й нікого не уповноважував від його імені вершити, його ім'ям прикриваючись.

То хто ж він такий, народний обранець, скажімо, депутат обласної Ради? Найперше, як і будь-який депутат, природно, це людина, яка погодилася вірою і правдою служити своїм виборцям. Тож не буду вдаватися до якихось надмірних розмірковувань, а скажу відверто — в серці й душі народного обранця мусить віддзеркалюватися щем і біль, тривоги й печалі людей, які повірили і обрали... Саме депутат — віра, надія і любов виборців.

Як можна не відгукнутися на сфабриковану справу щодо головного агронома Вінницького району Івана Перетятка, який свого часу відкрив очі на зловживання можновладців районного і обласного рангу, в тому числі щодо вирублених столітніх дубів і, зокрема, привласнення 132 кубометрів деревини Садницького лісу. А щоб помститися Івану Павловичу, утворили таку собі звичайнісіньку ситуацію: звинуватили у привласненні 62 кг соняшнику. Навіть судова система винесла і затвердила вердикт про доказовість скоєного замаху на привласнення того соняшнику. А мені як депутату замість тої системи доводиться збирати висновки фахівців щодо і теоретичної, і практичної неможливості збору та намолоту тої кількості соняшнику в тих конкретних умовах, а потім консультуватися, як довести вищестоящим інстанціям, що справа за заздалегідь підготовлена і некваліфіковано розіграна.

Та що, на перший погляд, така дріб'язкова справа щодо Перетятка, якого відповідно до Закону «Про державну службу» залишили безробітним? На Вінниччині в гонитві за сумнозвісною «галочкою» спритні, але малодосвідчені правоохоронці вдаються іноді до таких дивовижних історій, як, скажімо, нашумілої кримінальної справи по затриманню в аеропорту вантажу з вертолітними редукторами вартістю понад 250 тисяч доларів. Справу було зроблено за законами вінницьких слідчих так, що фірма «Вінницький технопарк» переправляла з Прибалтики до Азербайджану 9 вертолітних редукторів, нібито для використання їх з військовою метою.

Одначе фактично було зовсім інакше: редуктори за відповідною угодою між литовською фірмою «Шанс», «Вінницьким технопарком» і єдиним в СНД авіаремонтним заводом в м.Гяндж, який спеціалізується на ремонті таких редукторів, за згодою державної митної служби переправляли через нашу область. І майно іноземної фірми було затримано незаконно.

Помпезну операцію «Захоплення» проводило управління Служби безпеки України по Вінницькій області, яке тільки на другий день порушило кримінальну справу за ст.17 і 228-6 КК і, так і не з'ясувавши головного — чи є ті редуктори запчастинами для військової техніки, передало ту справу для розслідування в органи внутрішніх справ. А останні ту справу припинили за відсутністю складу злочину. Але ж УСБУ організувало вже чисельні публікації в республіканській та обласній пресі, відрапортувало керівництву в Київ... І розпочалася майже півторарічна ганебна тяганина, крапку на якій змушена була поставити лише Генеральна прокуратура України. А хто має відшкодувати збитки тільки фірми нашої країни у сумі понад 74 тисячі доларів, і куди поділися ті долари, які спритні кадебешники повилучали у вантажників аеропорту?

Таких прикрих фактів безліч, коли люди вірять і йдуть до депутата, а він спроможний знайти можливість їм допомогти. Депутат, захищаючи правові інтереси людей, мусить вникати навіть, здавалося б, не в його депутатські обов'язки. Але від людей, як і від себе, нікуди не дітися. З болем в серці зізнаюсь перед своїми виборцями, що часом несвоєчасно дав відповідь, що затягуються перевірки і допомога, яку вони просять. Зрозуміло, що це не від доброго депутатського життя, не вистачає того часу, що відриваєш постійно від власної родини та службової діяльності. Добре, аби всі люди це могли розуміти. Та ще знали б виборці, яке недосконале чинне законодавство щодо депутатської діяльності, та до того ж на тлі неповаги та протидії з боку високорангованого чиновництва, коли намагаєшся впізнати правду та спромогтися захистити права та інтереси виборців! Відповідно до Закону України «Про статус депутатів місцевих Рад народних депутатів» за те, що не прийняли депутата, не відповіли на його запит чи звернення стаття 30 передбачає оформлення документів до суду, загальновідому судову тяганину, а можливо й штраф у сумі аж до 60 тисяч карбованців. Колеги з Верховної Ради, які прийняли таку норму, просто насміялися над нами та посприяли чинушам-правопорушникам.

Не знаю, як по Україні, але в нашій області цю «яловy» норму закону жодного разу не застосували. Крім того, що важко добути необхідну інформацію, у нас депутатів обмежують щодо участі в нарадах в облраді, незаконно можуть позбавити слова, навіть коли ти ще й не виступав, безкарно публічно образити та висловити погрози, навіть прийняти рішення про звільнення з роботи, невідомо за що, мабуть, за застарілим принципом: «Була б людина, а статтю знайдемо»...

А як позначається на нас багатомісячна політична боротьба у Верховній Раді навколо Закону про владу! Як можна працювати, коли невідомо, чи залишиться той депутатський корпус, чи його ліквідують? Як працювати головам обласних і районних Рад, коли вже скоро рік, як вони обрані на посади з невизначеними повноваженнями, коли діє не так Закон «Про місцеві Ради народних депутатів та місцеве і регіональне самоврядування», як відповідні постанова Верховної Ради України та Указ Президента України щодо застосування повноважень після того, як Закон «Про представника Президента України», втратив чинність, тобто не закон доповнює закон, а так звані підзаконні акти регламентують застосування вищеназваного і так досить недосконалого закону. Законодавче забезпечення діяльності депутата жахливе ще і в тому, що немає зводу найпотрібніших йому законів або витягів з них. Державним службовцям, юристам навіть важко роздобути чи купити текст необхідного закону, а навчання депутатів не проводяться.

Як мені відомо, в нашій області, коли не в усіх, депутатський корпус складається переважно, як і раніше, з представників лівих сил чи їхніх прихильників. Відповідно відбуваються зримі чи незримі політичні нерівносильні баталії. Це в депутатській діяльності також проблема, яка законодавчо врегулювання не має, хоча б на зразок прав фракцій і груп у Верховній Раді. А тому у нас на сесіях завжди силовий тиск більшості переважає вимоги закону, елементарної демократії та загальновизнаних норм етики.

Безумовно, що такі неподобства позначаються на наших виборцях, які на тлі зубожіння народу знову втрачають надії на своїх обранців, які вперше обрані саме в незалежній Україні. Втрачається довіра взагалі до представницьких органів, що досить небезпечно. Люди дедалі більше втрачають надію на нинішню систему влади і схиляються до тоталітарних форм правління, аби тільки були порядок, гарантованість і передбачуваність їхнього майбутнього.

Звісно, що в невеликій статті неможливо викласти все те наболіле, пережите, і диву даєшся, невже більшість народних депутатів України дедалі більше відгороджує себе від нагальних проблем і вважає правильним хизування за мікрофонами Верховної Ради, а не копітку й високопродуктивну роботу над собою і в комісіях задля блага своїх виборців і всієї України?

Не влаштовуймо мікрофонний марафон на шкоду захистові прав наших виборців. Виходьмо з ілюзійно-небесного полону власної значущості і спускаймося на землю реальних турбот виборців, терпець яких може й увірватися...

Валерій ПАЛІЙ,
депутат Вінницької обласної Ради, заступник голови постійної Комісії з питань законності і правопорядку, охорони прав людини.

Критерій для вступу до ЄС має бути єдиний

Виступ народного депутата України Сергія Головатого в Парламентській Асамблеї Ради Європи

Пане Голово, члени Асамблеї! Як представник парламентської делегації України зупинюся на двох питаннях, які випливають з доповіді пана Массере.

Перше стосується вступу країн новоутворених демократій до Ради Європи, яке є центральним чинником для Європи в її спрямуванні стати широкою зоною демократичної безпеки і є центральним чинником для України, яка очікує, що її заяву на членство в Раді Європи буде позитивно вирішено в цьому році.

Я цілком згоден з висловлюванням пана Массере про те, що «триваюче збільшення членів Ради за рахунок країн, які нещодавно звільнилися від радянського гніту, являє собою найбільший виклик для цієї Організації». Я також поділяю його думку про те, що Організація повинна «зберегти своє обличчя та значущість» і що «вона не повинна видавати «карт-бланш»: вона повинна впевнитися у тому, що її довіра до країн-заявителів грунтується на конкретних свідченнях за наслідком спостережень за процесами, що відбуваються у відповідній країні».

Ці критерії має бути застосовано до всіх країн, які бажають вступу до Ради Європи, в тому числі до моєї власної, до України. Вимоги процедури прийняття до Ради Європи — це один з найбільш вирішальних чинників, що впливають на внутрішній процес демократизації посткомуністичного суспільства в Україні. Ці вимоги мають головний вплив на процес реформ, скерованих на утвердження принципу верховенства права у моїй країні.

Я цілком підтримую чітке застосування таких критеріїв, що виявилось у зупиненні розгляду заяви Росії на членство у Раді Європи внаслідок війни у Чечні. Після цього можна було сподіватися, що зупинення розгляду питання про прийом примусить Росію припинити війну в Чечні та масове порушення прав людини там.

На жаль, результат протилежний. Росія пішла навіть далі у своїй агресії проти чеченського народу, що мало кульмінацію у масовому знищенні людей у селищі Самашки. Європа, мабуть, не знала прикладів такого варварства з часів Другої світової війни, коли білоруське село Хатинь було зруйноване, а населення заживо спалене нацистами. Акція в Самашках — це брутальне попрання Женевської Конвенції 1949 року та двох протоколів до неї від 1977 року.

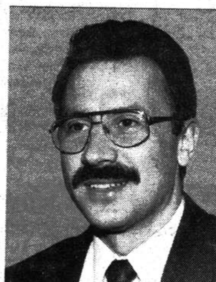
Такі дії підтвердили посилення тенденцій до авторитаризму та засвідчують процес ерозії демократії в Росії.

Нові тенденції торкнулися не тільки внутрішньої політики Росії, а й також висвітили їх вплив на зовнішню політику — сферу, яка безпосередньо зачіпає інтереси безпеки багатьох країн Європи.

Зростаюча агресивність зовнішньої політики Росії демонструється висловлюваннями, декілька разів повтореними міністром закордонних справ Росії Андрієм Козиревим про те, що Росія використовуватиме військову силу для «захисту прав російськомовного населення» в колишніх радянських республіках. В одному з останніх виступів він зосередився на тому, що Росія може застосувати не тільки армію, а й військово-морські сили у цих операціях.

Хоча в цих виступах немає прямого посилання на Україну, цілком зрозуміло, що останні зауваження стосуються саме України в контексті кримської проблеми. Заяву А. Козирєва про використання військової сили для «захисту прав російськомовного населення» було зроблено у той самий час, коли лідер кримського парламенту Сергій Цеков, звертаючись до депутатів Державної Думи, закликав Росію «захистити Крим».

Збіг у часі численних заяв, зроблених російським міністром закордонних справ, та заяв Цекова в Російській Думі дозволив багатьом політичним оглядачам

дійти висновку, що Крим ніколи ще не був так близько до розв'язання громадянської війни, як тепер. Нині, коли Чечню майже геть зруйновано, Росія може скерувати наступну свою агресію проти України в Криму.

Росія тепер перебуває в очікуванні парламентських та президентських виборів, і кримське питання може стати козирною картою у передвиборному змаганні. Російський комунізм та російський фашизм міцнішають. Обидві ці політичні течії мають на меті агресивну експансіоністську політику. Політичні оглядачі передбачають можливу їхню перемогу у виборах. Результати можуть мати катастрофічні наслідки для демократії та безпеки в Європі.

Це поступово веде мене до другого питання, яке постало з доповіді пана Массере, — про НАТО. Росія в цьому питанні має дуже чітку позицію. Вона безапеляційно заперечує проти майбутнього збільшення НАТО за рахунок Польщі, Угорщини, Чеської Республіки та Словаччини. Але Європа і НАТО не повинні дозволяти Росії визначати політику НАТО. Членство в організації повинні вирішувати члени НАТО, але не Росія.

Ми не заперечуємо проти збільшення чисельності НАТО, але водночас Україна глибоко занепокоєна тим, що надання Польщі, Угорщині, Чеській Республіці та Словаччині статусу членів НАТО дуже наблизить географічно цей блок до кордонів сфери інтересів Росії. Це створить небезпеку для України бути поглинутою Росією, яка домінує в системі колективної безпеки країн СНД, створеної Ташкентським договором, і до якого Україна, як відомо, не належить.

Україна не може погодитися з існуванням двох потенційно конфліктуючих систем безпеки в Європі: НАТО і СНД (Ташкентський договір), де домінує Росія.

Певний час Україна не приєднувалася до ДНЯЗ. Єдина причина полягала в тому, що Україна вимагала надання їй гарантій безпеки з боку західних держав. Повних гарантій не було надано. Україна отримала гарантії лише стосовно ядерного нападу.

Це робить Україну дуже вразливою і незахищеною в разі неядерного нападу, який стає дуже реальним і можливим у контексті зростання експансіонізму та агресивності Росії.

Тому, розглядаючи питання про збільшення кількості членів НАТО, західні країни повинні були б мати на увазі, що збереження Україною статусу незалежної держави стратегічно важливе для Європи та Заходу в цілому з точки зору протистояння України зростаючому експансіонізму Росії.

Шановні колеги, я сподіваюся, що під час обговорення питання загальної політики Ради Європи ви візьмете до уваги мої зауваження і разом ми будемо рухатися в напрямі досягнення мети, визначеної на Віденській (жовтень 1993 року) зустрічі глав держав та урядів, щоб перетворити Європу на територію демократичної безпеки. Дякую вам за увагу.

Сонце України — в Чигирині

Від міжнародного благодійного фонду відбудови резиденції Богдана Хмельницького в Чигирині

Ідея відбудови резиденції Богдана Хмельницького в Чигирині знаходить все більше прихильників серед нашого народу в Україні та за її межами. Богдан Хмельницький — геніальний полководець, політик — відноситься до найвидатніших людей своєї доби. Портрет гетьмана знаходимо в книжці, виданій ще за його життя в Амстердамі, серед парсун європейських монархів. Богдан Хмельницький — творець української самостійної держави XVII століття, енергія якої рухала історією боротьби за нашу державність аж до сьогодні, вона працює і працюватиме далі на свободу і національну гідність України. Пам'ятаючи й про помилки в його діяльності, ми все ж вважаємо, що заслуги Богдана Хмельницького перед Україною перевищують і затьмарюють те, що він чинив з примусу за певних обставин, вибираючи тимчасових союзників задля порятування незалежності і волі українського народу.

Не тільки із вдячності до нього, але насамперед задля увіковічнення його подвигу, його образу як глави Української держави нинішні покоління українців повинні відбудувати в Чигирині будинок чи, вірніше, систему будинків, дворище великого гетьмана, де він писав універсали, збирав наради, приймав послів і т.д., словом, де урядував цей «Король запорожців». Необхідно повернути Чигирину його історичний лик, а нашому державницькому духові його історичну матеріалізовану базу, на якій стоятиме він міцніше.

Саме з цією метою створено «Міжнародний благодійний фонд відбудови резиденції Богдана Хмельницького».

Для реалізації свого завдання при Фонді утворена наукова Рада, до якої увійшли відомі історики, архівісти та архітектори, а саме: старший науковий співробітник Інституту історії НАН України Апанович О., дійсний член Української Академії архітектури Кілесо С., директор Центрального державного історичного архіву Гісцова Л., старший науковий співробітник науково-дослідницького інституту теорії та історії архітектури і містобудівництва Ленченко В., доктор історичних наук Сергійчук В., представник Спілки учасників війни, генерал у відставці, родом із Медведівки, Коробко В.

19 квітня на першому засіданні Наукової Ради розглядалося питання про проект відбудови резиденції Богдана Хмельницького в Чигирині. Вчені вважають, що робота над проектом триватиме деякий час, оскільки необхідно провести розкопки в Чигирині, а також зібрати матеріали, де згадується двір гетьмана, тобто необхідно виконати широку наукову програму. Звертаємося до всіх істориків України з проханням надсилати на адресу Фонду (252030, м.Київ, вул. Володимирська, 57, кімната 29) свої міркування щодо обговорюваного проекту.

Певна річ, найважливішим завданням Фонду є збір коштів для фінансування проекту і будівництва гетьманської резиденції.

Від імені засновників нашої організації висловлюємо вдячність Президентові України Леоніду Кучмі за щедрий внесок — місячну зарплату — на рахунок Фонду. Дякуємо екс-президентові України Леоніду Кравчуку за щедрий внесок до Фонду. Дякуємо за вагомі внески, які надійшли від Богдана Гаврилишина (Швейцарія), Богдана Онищука (Канада), Бориса Вжесневського (Канада), Олексія Кендія (Канада), Михайла Гояна (Австралія). Дякуємо Івану Драчу, який від імені УВКР вніс кошти на рахунок Фонду. Дякуємо Катерині Чумаченко (США), Віктору Ющенку (голові правління Національного банку України), Ярославу Солтису (голові правління «Укрінбанку»). Детальніший список жертводавців буде надрукований згодом.

Сподіваємось, що почин вищеназваних відомих особистостей підтримають народні депутати, члени уряду України, директори банків, бізнесмени по всіх землях, все світове українство.

Звертаємось насамперед до всіх, хто носить ім'я Богдана, до всіх Богданів і Богдан — прийдіть на допомогу своєму патронові, звеличте славу Чигирина та України.

Валютний рахунок Фонду: № 60707703 в Укрінбанку МФО 300142.

Рахунок у карбованцях: № 1700374 там же.

Президент Фонду Дмитро ПАВЛИЧКО.

Виконавчий директор Михайлина БОРОДАЙ.

Колонка власкора

Сухопутне Поділля виходить у море

Одразу ж після створення Військово-Морських Сил України Тернопільщина взяла шефство над національним флотом. Вона відправляла на Чорне море не тільки найдостойніших призовників, а й постійно постачала різні продукти харчування. І навіть в останньому успішному поході «Гетьмана Сагайдачного» на Близький Схід теж частка вкладу тернополян. А нещодавно стосунки між моряками і подолянами розширилися. За прикладом сусідів, угоду про шефство і співробітництво з ВМС України уклала і Хмельниччина. Центральне Поділля постачатиме морякам продукти харчування, взуття, одяг.

Премію оберігатиме долар

Кам'янець-Подільський міськвиконком установив щорічну премію у трьох галузях — науки, культури і мистецтва. Її вручатимуть у день міста за вагомі результати у наукових дослідженнях, за кращі публікації з історії подільського краю, за досягнення у реставрації, охороні і популяризації пам'яток історії та культури. Крім грошової винагороди, що буде постійно еквівалентна двомстам доларам США, лауреати отримуватимуть почесний диплом та пам'ятний знак.

В поміч селянам

Хмельницька АК «Адвіс» розпочала випуск широкої гами пневмокомпресорів до автомобілів, сільгоспмашин, львівських та угорських автобусів. Раніше Україна 50 відсотків пневмокомпресорів завозила з-за кордону. Тепер «Адвіс» сам покриває всі потреби. Крім цього, серед десятків найменувань товарів народного споживання адвісівці пропонують і великий вибір запасних частин до легкових автомобілів. Але з усього переліку продукції особливу цікавість викликають самохідні плужки, косарки, возики, що замінюють у домашньому господарстві кілька пар коней.

«Журавлик» долетить до Іспанії

Усього два роки дитячій хоровій капелі «Журавлик» Кам'янець-Подільської дитячої хорової школи, але діти за короткий час проявили самобутній талант і не по-дитячому зрілу майстерність. Саме тому їх запросили відвідати на початку літа німецьке місто Вісбаден, взяти участь у міжнародному фольклорному фестивалі-фієсті в Іспанії, де протягом години вони виконуватимуть духовні твори, півгодини — українські народні пісні.

Звичайна порядність

Нині яку б газету не взяв до рук, неодмінно натрапиш на інформацію, що хтось когось обдурив, обікрав, обрекетирив. Але те, що хтось комусь допоміг, проявив доброту чи елементарну порядність, треба шукати вдень із свічкою. І все ж «Хмельницький вечірній» знайшов. Часопис розповів, що якось громадянка К. здала у бібліотеку книжку, в яку свого часу заховала декілька мільйонів. Та через тиждень до забудькуватої жінки подзвонила вчителька-пенсіонерка, до якої потрапила книжка, і повернула гроші, хоча, погодьтеся, пенсіонерці такі гроші теж стали б у пригоді. Та найцікавіше те, що вчителька відмовилася, щоб її прізвище згадала газета. Мовляв, це ж не якийсь там геройчний вчинок, а звичайна порядність. Побільше б таких буденних вчинків!

Місцями бойової слави Богдана Хмельницького

Вже другий рік підряд Хмельницька область займає перше місце у Прикарпатському військовому окрузі щодо роботи військкоматів з призовниками та підготовки їх до служби в армії. Це й стало передумовою того, що на місцях бойової слави Богдана Хмельницького командування округу провело навчання військових комісарів та голів призовних комісій десяти областей України.

Михайло ВАСИЛАШКО.

Хмельницька область.

Акционерное общество «ОдАЗ»
производит и реализует

бортовые полуприцепы ОдАЗ-93572 грузоподъемностью 11,5 т
изотермические кузова на шасси ГАЗ; ЗИЛ; КаМАЗ; КрАЗ
прицепы к легковым автомобилям:
грузовые с тентом
фургоны
торговый вариант
замковые устройства для легковых автоприцепов
стационарные утепленные киоски
мосты и ходовые тележки двух видов для полуприцепов различной грузоподъемности.

Полное оформление документов для таможни и ГАИ

Тел. (0482) 238910. Тел./факс 339672
270003, г. Одесса, ул. Бондарева, 29.

ЗАПАСНЫЕ ЧАСТИ — СТЕКЛА ВСЕХ ВИДОВ

УКРПРОМИНВЕСТ

Более 2000 наименований запасных частей к автомобилям УАЗ, ИЖ, ЗИЛ, ГАЗ, Москвич

Газовые амортизаторы фирмы "Citroen" для автомобилей "Москвич-2141",

Карбюраторы и стартеры оптовыми партиями.

Свечи автомобильные «ISKRA SUPER»

Стекла к автомобилям
ЗИЛ-4332
ВАЗ 2101, 2121, 2108
ГАЗ 24, 3307
Москвич 2141
ИЖ 2126
РАФ
УАЗ 452, 469
ПАЗ 3205.

Стекла бокового и заднего остекления
Стекла задние электрообогреваемые

От зеркала до двигателя со склада в Киеве!!!
тел. 8-044-264-74-70, тел/факс 264-95-39
561-44-83

Фолгат

star MICRONICS

Спільне українсько-німецьке підприємство — Authorized Dealer

Німецький стандарт якості !

486DX2-66 VLB, 4MB RAM, 420 MB HDD, SVGA 1 MB , 1024x768 0.28 LR, NI	$1128
486DX2-80 VLB, 4MB RAM, 420 MB HDD, SVGA 1 MB , 1024x768 0.28 LR, NI	$1156
Pentium-75 PCI, 8MB RAM, 540 MB HDD, SVGA 1 MB , 1024x768 0.28 LR, NI	$1999

Star LC-24-30 Color	$289	EPSON LX-100	$179
Star LC-15	$297	EPSON LX-1050+	$315
Star SJ-144 Color	$329	EPSON FX-1170	497
Star WinType 4000 Laser	$597	EPSON FX-870	$465
HP DeskJet 540	$379	EPSON LQ-100	$220
HP DeskJet 560 Color	$690	EPSON LQ-1070+	$584
HP LaserJet 4L	$744	EPSON EPL-5200 Laser	$790

А також інші принтери, сканери, комплектуючі, Multi Media
Київ, вул. Червоноармійська 57.3 тел/факс (044)227-51-43, 220-13-96

т. 417-8160
ф. 417-7157

ACT Advanced Computer Technologies

386sx20/1/40/svga...$399
386sx40/2/210/svga...$636
486slc33/4/210/svga.........$815
486dx2/66/4/210/svga..........$950
Pentium 60, 66, 90, 100

Что ... стоит дом построить ?

Любые конфигурации компьютеров от ACT!

IBM BUSINESS PARTNER

Компания «Диез-Продукт» предлагает:

- сепараторы и маслоизготовители (бытовые и промышленные);
- мини-пекарни, печи хлебопекарские, мукопросеиватели;
- фризеры, установки для выпечки вафельных стаканчиков;
- комплексы для производства макарон;
- грили, фритюрницы, кофемолки, кофеварки;
- крупорушки и отдельно к ним блоки поджарки гречихи;
- овощерезки, сосисковарки, пищеварочные котлы;
- аппараты для производства пончиков, пирожков, газ.воды;
- шкафы коптильные, холодильные, морозильные.

Тел./факс: (044) 441-77-08; 441-77-71. Адрес: 252049, Киев-49, а/я 911.

ТЕКСТИ
БІБЛІОГРАФІЯ
ХРОНІКА

ФАН·КОР

ТИЖНЕВИК ФАНТАСТИЧНИЙ КОРПУС № 1 1995 р.

Приймається передплата на роман-газету **"ФАНТАСТИЧНИЙ КОРПУС"**

У **26** номерах "ФАНТАСТИЧНОГО КОРПУСУ" - **22** романи Ф.Х.Фармера, Я.Флемінга, К.Пріста, А.Азімова, С.Кінга та інших найвидатніших фантастів XX століття

Видання ілюстроване

Ви можете передплатити "ФАНТАСТИЧНИЙ КОРПУС" у всіх поштових відділеннях України до **31 травня 1995 р.**

Ціна:
1 міс. — **210** тис. карбованців
3 міс. — **630** тис. карбованців
6 міс. — **1.260** тис. карбованців

Передплатний індекс — **33827**

РОМАН-ГАЗЕТА

ТЕРМІНАТОР

"ТЕРМІНАТОР" — тематичний аналог "ФАНТАСТИЧНОГО КОРПУСУ" в жанрах детективу та гостросюжетної наукової фантастики

На сторінках двотижневика **"ТЕРМІНАТОР"** ми пропонуємо вашій увазі **дванадцять** пригодницьких романів і трілерів провідних зарубіжних авторів.

Ціна:
1 міс. — **130** тис. карбованців
3 міс. — **390** тис. карбованців
6 міс. — **780** тис. карбованців

Передплатний індекс — **33828**

Передплата закінчується 31 травня 1995 року.

МЫ БЛИЖЕ, ЧЕМ ШВЕЙЦАРИЯ!

PAREX BANK

СПРАВКИ О ТЕКУЩИХ КУРСАХ
тел. 213534

КОДИРОВАННЫЕ СЧЕТА
тел. 210779

НАЛИЧНАЯ ВАЛЮТА ЗА БЕЗНАЛИЧНУЮ
тел. 223378

КОНВЕРТАЦИЯ ВСЕХ ВАЛЮТ
тел. 213768

МЕЖДУНАРОДНЫЕ ПЛАТЕЖНЫЕ КАРТОЧКИ VISA, MASTERCARD
тел. 229533

ул. Смилшу 3, Рига LV-1522, Латвия
Тел.: (3712) 228672, 222289, 222291
Факс: 215201, 222464, 220182

ПОРШНЕВАЯ ГРУППА
(гильза, поршень, палец, кольца, вкладыши, прокладки).

ДЛЯ АВТОМОБИЛЕЙ И СЕЛЬХОЗТЕХНИКИ

КАМАЗ,МАЗ,КрАЗ, ГАЗ-53, ЗИЛ-130, Икарус, УАЗ, ГАЗ-24, Москвич-412, ВАЗ, ЗАЗ, ГАЗ-21	Т-150, МТЗ-80, 82, ДТ-75, "Дон", "Нива", "Колос" (для двигателей СМД-14, СМД-18, СМД-20, СМД-22, СМД-31, СМД-60, Д-240)

ЗАПЧАСТИ для КАМАЗа: выжимной подшипник, топливный насос, плунжерные пары, распылители.
ЗАПЧАСТИ для ГАЗ-53: коленвал, диск сцепления ведомый, корзина сцепления, распредвал.
ЗАПЧАСТИ для Т-150: топливный насос, плунжерные пары, распылители, форсунки, секции ВД.

Оформление и отгрузка за 10 минут!
КМП "ЭВО" г. Киев, ул. И. Гонты, 9.
Тел. (044) 443-65-49, 446-58-19, с 9 до 17.

ЭВО

Организация реализует со склада в г. Днепропетровске:

АВТОШИНЫ

для грузовых и легковых автомобилей, сельхозтехники, погрузчиков, мотоциклов.
Самовывоз и вагонные поставки.

Тел.: (0562) 445-448, 446-464, 440-044.
Факс 442-406.

ПП «Юрас» изготавливает и реализует в Киеве:

1. Бульдозеры на базе ДТ-75 и Т-170.
2. Автокраны КС-2561, 3575, 4574.
3. Устанавливаем изотермические фургоны на шасси УАЗ, ГАЗ, ЗИЛ.

ПОКУПАЕМ:

1. Трактора ДТ-75 и Т-170 (с реверсом).
2. Шасси УАЗ, ГАЗ, ЗИЛ, трактора МТЗ, ЮМЗ.

Тел.: (044) 450-31-81, 450-55-98.

Установа IВ-301/39 пропонує для реалізації:

1. Дизель-генератор ДГА - 315 УХА4—новий. Потужність на вихідних клемах 315 кВт.
2. Кран КБ-404.4 в стріловому виконанні. Г/п коливається від 5 до 18,4 тонни, виліт і висота підйому крюка від 9,5 до 37 метрів.

Контактний телефон: у Вінниці: 7-14-88, 7-94-11.

БЕНЗИН И ДИЗТОПЛИВО

в любое время, в любом количестве, в любую точку Украины. Выслушаем любые Ваши предложения.

Фирма «МИОРИТА» тел./факс: (044) 276-84-00, 513-85-86.

«УНІВЕРСАЛЬНА ГАЗЕТА»

передпл. індекс — 33806 у всіх поштових відділеннях України. Ціна на півроку — 78 тис. крб.

Консультационные фирмы некоммерческой ассоциации консультационных фирм Украины «Укрконсалтинг» совместно с ведущими специалистами Кабинета министров, Фонда госимущества, антимонопольного комитета, центра постприватизационной поддержки Украины

25—26 мая 1995 года

приглашают на конференцию **«Практические вопросы приватизации и акционирования».**

Справки о программе и условиях участия в конференци по тел. 460-44-28.

Конференция проводится на бесприбыльной основе.

Міст'95

Запрошуємо до Луцька на Люблінський ярмарок!

З 25 по 28 травня 1995 р. за адресою: готельний комплекс «Лучеськ», пр. Відродження, 1 з 10.00 до 18.00 до стендів польських фірм

Господарче товариство «LUSK»
22-400 Zamosc, ul. Sleneczna 17, tel. 6906

— виробник і дистриб'ютор вживаних та відновлених покришок для легкових та вантажних автомобілів польського та зарубіжного виробництва — запрошує закупівельні організації та покупців відвідати свою експозицію на Люблінському багатогалузевому ярмарку «Міст'95» у м. Луцьку.

Шукаємо торгових представників

P.P.U. «ESPRIT»
Krakow, ul. Lipowa 4, tel. 669522

— виробник цікавих засобів побутової хімії до миття посуду та прання — сердечно запрошує всіх бажаючих відвідати свою експозицію на Люблінському багатогалузевому ярмарку «Міст'95» у м. Луцьку.

Шукаємо торгових представників

Фирма «Вена»

продает стеклоткань и стеклосетку различных марок.

Цены ниже действующих в Украине. Возможна доставка.

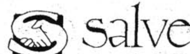
Тел. в г. Чернигове: (04622) 7-32-62, 7-38-29.
Факс 7-25-87.

Производственная фирма изготовит из полиэтилена: пленку рукавную шириной до 1500 мм, пакеты хозяйственные, обложки для тетрадей, мешки и вкладыши транспортные, пробку винную, коньячную, шампанскую, крышку на стеклобанки емкостью 0,5—3 л.

349870, г. Рубежное, Луганской обл., ул. Ленина,4,
Научно-производственное коммерческое предприятие «БКФ»: (06453) 5-21-61, 7-68-57, 5-14-71, тел./факс 7-63-85.

Арбитражным судом Республики Крым возбуждено дело № 202-1 о признании банкротом Совместного предприятия «Маргаретта». Юридический адрес: 334235 Крым, Ялта, ул. Красноармейская, 5, р/с 609760 в Симферопольском отделении АО КФ ЗАКБ «Лесбанка».

По имущественным требованиям кредиторы могут обращаться в арбитражный суд Республики Крым.

Руководители предприятий, учреждений, лечебных заведений! Дамы и господа!

Для вас: массажеры с эластичным псевдокипящим слоем впервые установлены в кресле руководителя. Кресло комплектуется подставкой для массажа ног. Массаж можно осуществлять не раздеваясь, беседуя с сотрудниками или проводя совещания. Это бодрость, энергия и ваше здоровье. Мы также предлагаем широкий выбор медицинского, ветеринарного и косметологического оборудования, лекарственных средств.

Тел./факс: (044) 224-33-92, 224-42-70.

Предприятие реализует глубинные насосы
ЭЦВ 4, 5, 6, 8, 10, 12

и бытовые со склада в Буче и на заказ (50 моделей, станции управления, спецпровод).
Тел. в Киеве: (044) 442-09-91. Тел. в Буче: (04497) 52402.

Звоните нашим региональным представителям:

Черновицкая область, Новоселица: (03733) 20649, 22371.
Черкасская обл., Лысянка: (04749) 22680, 22482.
Волынская обл., Горохов: (03379) 22833,21389.
Хмельницкая обл., Виньковцы: (03846) 21492.
Херсон (05522) 26717.
Одесская обл., Балта: (04866) 21969.
Днепропетровск (0562) 47-78-91.

ОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ КОРПОРАЦИЯ «ГРАНД»
Мы предлагаем Вам редкую услугу, которая нами предоставляется давно и пользуется большим спросом.

Путешествие в Англию для языковой практики и экскурсий. Оно включает: ежедневные занятия английским языком в престижном колледже, проживание в семьях, трехразовое питание, экскурсии в музеи мадам Тюссо, рекордов Гинесса, Шерлока Холмса, и на смену караула.

Только у нас: обеспечивается педагогическое сопровождение, самые низкие цены, вхождение в систему дальнейшего образования в лучших Европейских Университетах.

Для отъезжающих — бесплатная диагностика умственных способностей и интеллекта в лицее «Гранд», а также установочные занятия по английскому языку.

Поездка проводится в рамках выполнения международной программы «Элитное образование и карьера».

Сроки вылета очередных групп: на 15 дней — 29.05.95; 19.06.95; на 22 дня — 29.05.95; 26.06.95; на 29 дней — 26.06.95.

Цены от 1160 долларов.

Наш адрес: 252033, Киев, ул. Жадановского, 38. Тел. 220-07-43; 227-41-19.

Станкостроительная фирма «Станколес» производит и реализует:

станок комбинированный универсальный деревообрабатывающий;
токарную приставку к станку деревообрабатывающему;
лентошлифовальный станок ЛШС-2500;
пилы дисковые отрезные по дереву диаметром 270—500 мм;
пилы дисковые отрезные диаметром 400 мм с твердосплавным зубом;
пилы рамные плоские L = 1250 мм;
электродрель ИЭ-1035 Э-1 с патроном 16-В16;
металлорежущий инструмент в ассортименте;
столярные изделия по заказу;
петли оконные, дверные 110, 100, 75, 60, 40, завертки оконные; шурупы;
ключи гаечные рожковые; ключи трубные;
отвертки крестообразные, плоскогубцы комбинированные;
лампочки автомобильные А12В: 5W, 4W, 1,5W.

Возможна транспортировка железнодорожным контейнером. Оплата предварительная.

Адрес: 253121, г. Киев - 121, ул. Горловская, 226/228.
Тел./факс (044) 556-72-54.

Производственное предприятие «Техагрокон» предлагает со склада в Конотопе:

лампы инфракрасные ИКЗ-250 Вт (для обогрева);
лампы накаливания 100, 60, 75, 150, 200, 300, 500 Вт;
лампы накаливания местного освещения 36В-40, 60 Вт;
лампы дуговые ДРЛ-250, 400, 700, 1000 Вт;
лампы люминесцентные ЛБ-20, 40;
выключатели автоматические АП 50Б 3МТ (10,16,25,40, 63 А);
магнитные пускатели 1-5 величины;
провод эмалированный ПЭТВ-2.

Принимаем заявки на поставку ламп различных типов и мощностей (ламп накаливания местного освещения, иллюминационных, декоративных, зеркальных, судовых, прожекторных, для транспорта, рудничных, кварцевых, галогенных, люминесцентных (ртутных низкого давления, ртутных ультрафиолетовых, ртутных эритемных, ртутных бактерицидных, газоразрядных ламп различного назначения и др.), а также кабельно-проводниковой продукции.

Рассмотрим предложения бартера на сельскохозяйственную продукцию и продукты питания.

Тел. (факс) (05447) 4-62-83.

Предприятие «Днепрторгкомцентр»
реализует со склада в Днепропетровске

АВТОШИНЫ

для грузового, легкового и с/х транспорта.

Тел.:(0562) 78-69-07, 78-69-06.
Тел./факс (0562) 78-46-93.

Производственное предприятие «Восход»

изолирует трубы для газопроводов резинобитумной мастикой. Реализует трубы в изоляции различных диаметров.

Форма оплаты любая. Возможен бартер на сахар, горох фуражный.

Тел./факс (8-04472) 5-64-36, тел. 5-90-90.

Предприятие «Блок» (Павлоград) реализует оптом и мелкими партиями:

уголь ГР, ДГр, ДГО, ДГМ;
костюмы шахтерские;
костюмы брезентовые;
рукавицы рабочие.

Форма оплаты любая.

Справки по телефонам: (05672) 6-30-43; 6-19-40.
Факс (05672) 6-23-44.

Предприятие производит закупки замороженного мяса на территории Украины без вывоза его за границу государства.

Тел.: (095) 335-27-77, 330-78-66.

Организация реализует новый, имеющийся в наличии тепловоз типа ТЭМ2УМ с гарантией 1 год. Производство Брянского тепловозного завода. Цена 100 миллиардов карбованцев (в том числе НДС), возможен бартер.

Условия оплаты — к обсуждению.

Тел./факс: (05692) 3-16-48, 3-71-82.
Мобильный тел. (550) 245-07-73.

Виробничо-комерційна фірма «Берегиня» з Луцька продає в необмеженій кількості фінляндський бензин Е-98.
Акумулятори різних марок для вантажних та легкових автомобілів, тракторів, залізничних депо: від 66 до 180.
Гарантія — рік із часу продажу.
Фірма надає транспортні послуги автомобілям КамАЗ, МАЗ, Мерседес-Бенц по Україні та за її межами.
Наша адреса:
Луцьк, вул. Шопена, 22.
Тел. 4-72-06.
Телефон/факс 4-12-31.

Украинская столичная биржа предлагает к реализации со склада в Киеве
оптовые партии сливочного масла производства Голландии по $1.99 за кг с сертификатом ЕС.

Форма оплаты любая.

Т. 294-88-59, 294-87-28.

Конфлікт

ПРИВАБЛИВИЙ БЛИСК МАЙНА

***ПРО ТРИРІЧНУ** боротьбу Спілки кінематографістів України й Українського акціонерного товариства «Кіноцентр» за майно останнього написано і сказано чимало. У тому числі і в засобах масової інформації. На підтримку тих і тих. Одна з таких публікацій — у тижневику «Вісті з України» наприкінці минулого року — завершувалася словами: «Арбітр Катерина Катрич (в Арбітражному суді Києва. — Прим. авт.), порушуючи правила ведення справи й не вникаючи у надані сторонами документи, винесла вирок: ліквідувати УАТ «Кіноцентр» й визнати за СКУ право власності на майно...*

На сьогодні справа очікує рішення у Вищому арбітражі України. Дай Боже, щоб на цьому (сподіваюся, останньому) етапі переміг закон».

Схоже, що конфлікт нарешті вичерпано. Постановою наглядової колегії Вищого арбітражного суду України рішення міського арбітражного суду скасовано. У позові СКУ до держадміністрації Шевченківського району м. Києва та АТ «Кіноцентр» відмовлено, «оскільки СКУ не була і не є власником майна «Кіноцентру».

Майно Українського республіканського об'єднання «Кіноцентр» (таку назву воно мало за часів Союзу) завжди належало Спілці кінематографістів СРСР, тобто було колективною власністю.

Певна річ, що об'єднання співпрацювало з українськими кінематографістами, зокрема пропагувало їхнє мистецтво, заробляло гроші, левову частину з яких забирав тодішній центр і дещо з них потім «відстібав» українським кіношникам. Це мистецько-пропагандистська установа, яка, до речі, з державного бюджету не брала ані копійки, безпосередньо підлягала Всесоюзному творчо-виробничому об'єднанню «Кіноцентр». Після розпаду Союзу на базі цієї установи і з'явилося акціонерне товариство «Кіноцентр». Звісно, з незалежними від Москви функціями й самостійним балансом. І зроблено це було зі згоди колишнього центру, що документально підтверджено, згідно із законодавством нашої держави.

Але навіть у тій ситуації керівництво Спілки кінематографістів України вирішило передати москвичам те, що Спілці ніколи не належало. І 6 серпня 1993 року перший секретар СКУ М. Бєліков разом з генеральним директором міжнародного акціонерного товариства «Кіноцентр» (м. Москва) Л. Мурсою (так-так, тим самим, що півтора року до того дав киянам «вольную») підписує угоду, згідно з якою майно українського «Кіноцентру» передають у користування сусідам на п'ятдесят років, а ті в свою чергу віддаватимуть Спілці частину прибутків як дивіденди. Певна річ, що такого приємного подарунка Москва не одержала, бо не можна комусь передати (навіть в оренду!) те, що тобі самому не належить.

— Три роки спілчанське керівництво не дає нам нормально працювати, — каже президент АТ «Кіноцентр» В. Товстенко. — Постійні перевірки, ревізії, доходило навіть до того, що закривали наші рахунки. Але, з'ясовується, ми нічого не вкрали і нічого не розпродали за безцінь, як стверджують у своїх петиціях наші спілчанські опоненти. І це неодноразово підтверджували перевірки, здійснені прокуратурою. Ми зберегли виробництво, люди мають зарплату і навіть дивіденди, як власники. Та скільки-то нервів і здоров'я коштує нам ця колотнеча. Бо тяжко постійно доказувати всім, що ти не верблюд, що ти, зрештою, нікому нічого не винен.

Відомо, що сьогодні кіно переживає в Україні далеко не кращі часи, але навіть у тих складних умовах «Кіноцентр» не забуває про свої основні функції.

Так, спільно з гільдією кінорежисерів СКУ він провів кінофестиваль для воїнів-прикордонників. Також проведено вечір пам'яті відомого українського режисера В. Брауна з показом фільму «Мальва». Мешканці Енергодара, що в Запорізькій області, побачили ретроспективу робіт А. Тарковського, а в райцентрах Куйбишеве й Пологи проведено вечори сучасного індійського кіно. У Києві спільно з Національним університетом організовано покази фільмів, в роботі над якими брали участь такі відомі майстри світового кіно, як Ч. Чаплін, Ф. Фелліні і Л. Вісконті. Тепер «Кіноцентр» налагоджує творчі контакти з університетом «Києво-Могилянська академія» для пропаганди найкращих робіт вітчизняного й зарубіжного кіно.

Творчі сили «Кіноцентру» постійно залучають до роботи над фільмами. Здебільшого то стрічки пропагандистсько-рекламного характеру. От і тепер у роботі — п'ять таких фільмів.

Виступає акціонерне товариство і в ролі спонсора. Саме завдяки його фінансовій підтримці і відбувався в Києві Всеукраїнський фестиваль творчості дітей українських прикордонників — десятки обдарованих дітей з найвіддаленіших сіл і селищ нашої країни мали змогу показати свій талант у столиці.

Постанову наглядової колегії Вищого арбітражного суду керівництво Спілки кінематографістів сприйняло, звісно, без ентузіазму. Але «капітулювати» не збирається.

— Рішення арбітражного суду вважаємо неправильним, — сказав голова контрольно-правової комісії СКУ Віктор Шкурін. — На наше прохання досвідчені правники підготували юридичну експертизу цього конфлікту, з якої напрошуються зовсім інші висновки, ніж зробив суд. Отож від своїх претензій ми не відмовляємося і продовжуємо боротися.

Отже, наша пісня гарна й нова — починаймо її знову. Та тільки чи піде це на користь українського кіно, яке перебуває тепер у глибокій кризі?

Роман ВАТРИЧ.

Презентації

ПИШЕТЬСЯ «СІВЕРЯНСЬКИЙ ЛІТОПИС»

У Чернігівському музеї Михайла Коцюбинського відбулася презентація всеукраїнського історико-краєзнавчого журналу «Сіверянський літопис».

Ім'я новонародженого свідчить: йдеться про історію славної ще з часів Київської Русі Чернігово-Сіверщини. Про цей край Михайло Грушевський казав: «Тут поховані секрети Старої України і — зародки Нової».

Оці секрети і видобуває журнал. Перший номер переконує: «копає» «Сіверянський літопис» глибоко. У статті В. Ємельянова «Украдена слава» — про партизанського командира О. Федорова — чимало несподіваного. Тут також розповідь про Мстислава Володимировича — першого Чернігівського князя, про царські врата з Борисоглібського собору, про «шпигунів» на Чернігівщині у наші часи...

У другому номері — дослідження В. Ростального «Закривлене Придесення. 1918—1919 рр.», М. Махнія «Чи був Любеч Амадокою?», В. Руденка «Новоантонієві печери» та багато іншого — цікавого для істориків, краєзнавців, широкого кола читачів. (Індекс журналу — 74325, передплатна ціна на півроку — 210 тис. крб.).

Тримається журнал на чесному слові, на ентузіазмі та за допомоги фонду «Сіверянського літопису» (голова фонду — В. Мельничук).

Редагує журнал наш колега — власний кореспондент «Голосу України» по Чернігівській області Сергій Павленко.

Спорт

«ШАХТАР» І «ДНІПРО» ПРИЗНАЧАЮТЬ ПОБАЧЕННЯ В КИЄВІ

Кубок країни з футболу. Півфінали. Повторні матчі.

«Дніпро» (Дніпропетровськ) — «Таврія» (Сімферополь). 1:0 (перший матч — 1:1). Багмут, 53.

«Дніпро»: Медін, Топчієв, Яковенко, Дірявка, Юдін (Багмут, 29), Полунін, Захаров, Скрипник, Паляниця (Фінкель,90), Ковалець (Сассен, 87), Шаран (Москвін, 86).

«Таврія»: Левицький, П'ятенко, Єсін, Головко, Волков, О.Кунденок (Новиков, 43), Опарін, Смигунов, Росляков, Гайдаш, Антюхін.

Попереджено Єсіна, Топчієва, Новикова, Паляницю, Головка.

Суддя В.Шевченко (Київ).

16 травня. Дніпропетровськ. Стадіон «Метеор». 9000 глядачів.

«Чорноморець» (Одеса) — «Шахтар» (Донецьк). 2:1 (перший матч — 0:1). 0:1 Петров, 20, 1:1 Жабченко, 60, 2:1 Гусейнов, 66.

«Чорноморець»: Суслов, Кардаш, Тернавський, Колісниченко, Жабченко, Парфенов, Мусолітін, Гусейнов, Співак (Букель,60), Сак, Телесненко.

«Шахтар»: Шутков, Леонов, Мартюк, Ященко, Попов (Бабій, 70), Онопко, Орбу, Ковальов (Осташов, 72, Столовицький, 89), Петров (Воскобойник, 56), Кривенцов, Матвєєв (Ателькін,66).

Попереджено Леонова, Шуткова, Бабія.

Суддя Я.Грисьо (Львів).

16 травня. Одеса. Стадіон Чорноморського морського пароплавства. 12000 глядачів.

Все ж таки не вивітрився кубковий характер донецької команди. Болільники зі стажем пам'ятають кришталеві тріумфи футболістів Донбасу ще за часів колишнього Союзу. І саме один з отих тріумфаторів — Володимир Сальков — тепер очолює «Шахтар».

Буду відвертим: гадав, що вдома одесити, які відзначаються стабільністю, прогресують, спроможні надолужити згаяне. Тим часом останні виступи «Шахтаря» особливого оптимізму у серця його прихильників не вселяли. Але кубкові двобої тим-то і приваблюють, що мають власну, дуже захоплюючу, драматургію. Отже, гол, забитий донеччанином Ігорем Петровим на полі «Чорноморця», схилив шальки терезів на бік донецького клубу.

Бойовим і цікавим виявився і поєдинок у Дніпропетровську. Його арбітри кияни Вадим Шевченко, Сергій Татулян та Анатолій Арановський відзначили, що такого важкого матчу їм давно вже не доводилося обслуговувати.

Додам до цього, що то був воістину великий футбол. Численні глядачі отримали справжню насолоду. Адже обидві команди продемонстрували яскраву гру, фоном якої були вияви твердого характеру з обох боків. У подібних випадках кажуть, що найшла коса на камінь. Переконаний, що матчі саме такого рівня сприяють підвищенню рівня українського футболу.

Багато хто з прихильників «Дніпра» сподівався, що їхня команда, вистоявши в Сімферополі, вдома не панькатиметься із зухвалою «Таврією». Але синьо-жовті (до таких кольорів прихильна кримська команда) прибули на береги Дніпра вигравати і не менше. А поступившись, розстроїлися так, що наставники клубу навіть не прийшли на післяматчеву пресконференцію. За що перед місцевими репортерами та групою київських журналістів, приліт на матч яких організувала корпорація «Республіка», вибачався президент ФФУ Віктор Банников, присутній на матчі.

Заради справедливості відзначу, що добре підготовлені фізично і рішуче настроєні сімферопольці попри щільну та мобільну оборону господарів мали кілька слушних нагод відзначитися. Двічі головою з досить-таки близької відстані бив Гайдаш. Активним був і гострий форвард Антюхін.

І все ж «Дніпро» виявився на якусь частку і кмітливішим, і швидшим, і ліпше підготовленішим психологічно, і дисциплінованішим, ніж його суперник. Хоча після гри головний тренер дніпрян Бернд Штанге сказав:

— Гра команди сподобалася мені лише в перші 15 хвилин. А потім була тільки боротьба. Про тактику, ігрову дисципліну підопічні, на жаль, забули. Тому й не виконали до кінця мої настанови.

Дозволю собі не погодитись із шановним фахівцем, бо і після п'ятнадцятої хвилини дніпряни багато комбінували. Кожна їхня атака, як правило, досить старанно готувалася. Справді, не все виходило, як хотілося. Але не можна заперечувати і досить злагоджених дій господарів. До речі, протягом шести хвилин, з 13-ї по 19-у, вони принаймні чотири рази могли примусити капітулювати хорошого воротаря Левицького. Однак Захаров, двічі Ковалець і Шаран або пробили мимо, або влучили у голкіпера.

І після перерви характер гри не змінився. Було потужне протистояння. Хоча гості все ж були якимись надто знервованими. Інколи вони не гребували й грубими прийомами.

Усе вирішив один гол. Тут слід згадати приказку: коли б не нещастя, не було б і щастя. Зазнав травми в середині першого тайму Юдін, який після тривалої перерви повернувся до «Дніпра». А замість нього вийшов ветеран Багмут. Саме він потужним ударом здалеку вгатив м'яч у ворота після чудової передачі Ковальця.

— Сім матчів «Дніпро» грає під моїм керівництвом, — сказав Б.Штанге. — Здобуто переконливі перемоги в чемпіонаті, ми вийшли до фіналу національного Кубка. Причому пропустили лише один м'яч. Я вірю в свою команду.

Я запитав тренера: чи не хвилює його у зв'язку з наближенням кубкового фіналу той факт, що у багатьох його підопічних є жовті картки?

— Якщо ви помітили, в матчі чемпіонату в Луцьку не виступало шестеро гравців основного складу, — відповів Б.Штанге. — І, знаєте, резервісти діяли достатньо переконливо.

Віктор Банников повідомив присутнім, що проситиме головного тренера «Дніпра» провести семінар з наставниками клубів вищої ліги. Віктор Максимович дуже цінним вважає також лист німецького тренера, якого той передав до ФФУ. В ньому рекомендації щодо подальшої організації українського футболу. Зокрема, пропозиція скоротити вищу лігу з 18 до 16 команд. Адже гравцям ніколи відпочивати і відновлюватися. Штанге запропонував власний варіант календаря чемпіонату, в якому враховані інтереси і клубів, і збірної.

Ну, а в фіналі Кубка України, який пройде 28 травня на Республіканському стадіоні в Києві, гратимуть «Шахтар» і «Дніпро».

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.
Дніпропетровськ.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Засновник — Верховна Рада України.
Видавець — Президія Верховної Ради України.
252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5.
Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.
Редколегія: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), В. ЖЕЖЕРА, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

♦ ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23, телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44, телефакс — 449-85-62.
♦ Рукописів не повертаємо.
♦ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КП № 1 від 18.09.1990 р.

♦ За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
♦ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
♦ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Тираж 523352.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0
Зам. 0311089.